

SVĚTLO

36. ČÍSLO / XI. ROČNÍK

8 Kč (12 Sk)

7. ZÁŘÍ 2003

Z obsahu:

Obnova Jeruzaléma

Katecheze Jana Pavla II.
při generální audienci
20. srpna 2003
- strana 2 -

Létající svatý

Stačilo, aby svatý Josef
Kupertinský spatřil
obraz Pána Ježíše, Panny
Marie, sv. Františka
nebo některého světce
nebo slyšel vyslovit
jejich jméno, a upadal
do vytržení, ve kterém se
vznášel nad zemí
i několik hodin
- strana 4 -

Láska, věrnost, přátelství a odpuštění

Příprava na manželství -
deset pomocných bodů
- strana 6 -

8. září: Narození Panny Marie

- strana 7 -

Dlouhá cesta ke štěstí

Manželství a rodina,
církve a sexualita -
k dějinám křesťanského
manželství
- strana 8 -

Skála, o kterou se tříští vlny

- strana 11 -

Bašta Pána Boha (34)

Vilém Hünermann -
četba na pokračování
- strana 14 -

Obnova Jeruzaléma

Žalm, který nám byl právě předložen k rozjímání, představuje druhou část předchozího žalmu 146. Starý řecký a latinský překlad, které liturgie používá, ho pokládají za samostatný zpěv, protože jeho začátek ho jasně odlišuje od předchozí části. Tento začátek se stal slavným také proto, že byl často v latině zhudebněn: *Lauda, Jerusalem, Dominum*. Tato vstupní slova představují typickou výzvu žalmových hymnů k oslavě a chvále Hospodina. Nyní je Jeruzalém personifikací lidu a je vyzván, aby jásal a chválil svého Boha (srov. v. 12).

Ihned je uveden důvod, proč má modlíci se společenství vznášet k Pánu svou chválu. Je povahy historické: Byl to On, kdo byl osvoboditelem Izraele z babylonského zajetí, a aby zjednal bezpečí svému lidu, *zpevnil závoxy bran* města (srov. v. 13).

Hospodin boří i stavi

Když byl Jeruzalém zbourán při útoku Nabuchodonozorova vojska v roce 586 př. Kr., Kniha pláče představila samotného Hospodina jako soudce nad hříchem Izraele, který *zbořil hradby síónské dcery, do země ponořil její brány, zničil a rozlámal její závory* (Pláč 2,8.9). Nyní naopak se Hospodin vrací, aby byl stavitelem svatého města; v obnoveném chrámě žehná znovu svým synům. Je to zmínka o díle provedeném Nehemiášem (srov. Neh 3,1–38), který obnovil hradby Jeruzaléma, aby byl opět oázou klidu a míru.

Mír, šalom, se totiž ihned připomíná také proto, že je symbolicky obsažen v samotném jménu Jeruzalém. Již prorok Izaiáš sliboval městu: *Ustanovím tvým vladařem pokoj, tvým správcem spravedlnost* (60,17).

Dar a poslání

Ale mimo to, že dá znovu povstat městským hradbám, že jim požehná, aby je ukonej-

šil v bezpečí, Bůh nabízí Izraeli další základní dary: ty jsou popsány v závěru žalmu. Připomínají se tam totiž dary zjevení, zákona a božských předpisů: *Oznámil své slovo Jakubovi, své zákony a přikázání Izraeli* (Ž 147,19).

Oslavuje se tak Izraelovo vyvolení a jeho jedinečné poslání mezi pohaný: hlásat světu Boží slovo. Je to poslání prorocké a kněžské, protože *má jiný velký národ nařizení a práva tak spravedlivá jako celý tento zákon, který vám předkládám* (Dt 4,8)? Skrze Izrael, tedy také skrze křesťanské společenství, tj. Církev, má zaznít Boží slovo ve světě a stát se normou a světlem života pro všechny národy (srov. Ž 147,20).

Až do tohoto momentu jsme popisovali první důvod chvály, která se má vznášet k Hospodinu: je to motivace historická, která se váže k Božimu dílu osvobození a zjevení v konfrontaci s jeho lidem.

Chvála Božích zázraků

Je zde ovšem druhý zdroj jasoty a chvály: ten je rázu kosmického a je spojený s božským

stvořitelským dílem. Boží slovo vyrazí, aby dalo jsoucnu život. Podobné poslu běží nesmírnými zemskými prostory (srov. Ž 147,15). A hned je tu výkvět zázraků.

Přichází zima, která je popsána atmosférickými jevy s nádechem poezie: sníh se podobá

vně pro svou bělost, jíní pro svá jemná zrna je jako pouštní popel (srov. v. 16), kroupy jsou podobné drobtům chleba shozeným na zemi, led pokrývá zemi a brzdí vegetaci (srov. v. 17). Je to obraz zimy, který zve, abychom odhalili zázraky stvoření, a který se znovu objeví ještě pitoreskněji na stránkách jiné biblické knihy, totiž Sirachovcovy (43,18–20).

A hle, opět působením Božího slova se znovu vrací jaro: led taje, vane teplý vítr a rozproudí se vody (srov. Ž 147,18) a opa-

kuje se tak věčný cyklus ročních dob, a tedy sama možnost lidského života.

Dar Eucharistie a Božího slova

Přirozeně nescházejí ani metaforická pojetí těchto božských darů. „Nejlepší pšenice“ dává pomyslet na velký dar eucharistického chleba. Velký křesťanský spisovatel třetího století Origenes totiž označil onu pšenicu za znamení samotného Krista a zvláště Písma svatého.

Zde je jeho komentář: „Náš Pán je pšeničné zrno, které spadlo na zemi a rozmnožilo se pro nás. Ale toto pšeničné zrno je navýsost hojné. Boží slovo

je navýsost hojné, obsahuje v sobě všechno potěšení. Všechno, co chceš, vychází z Božího slova, stejným způsobem, jak to vyprávějí Židé: když jedli mannu, ona v jejich ústech nabývala chuť, jakou si kdo přál. Tak je tomu také s Kristovým tělem, které je slovem učení, tj. s pochopením Písma svatého: jak velká je touha, kterou po něm máme, tak velká je výživa, kterou z něho přijímáme. Jsi-li svatý, nacházíš občerstvení; jsi-li hříšník, najdeš trýzeň“ (Origenes – Gerolamo, 74 omlie sul libro dei Salmi, Milán 1933, s. 543–544).

Hospodin působí svým slovem nejen při stvoření, ale také v dějinách. Zjevuje se němou řečí přírody (srov. Ž 18,2–7), ale vyjadřuje se explicitně skrze Bibli a svým osobním sdělováním v prorocích a v plnosti v Synu (srov. Žid 1,1–2). Jsou to dva rozličné, ale konvergentní dary jeho lásky.

Proto má každý den stoupat k nebi naše chvála. Je to náš dík, který rozkvétá za úsvitu v modlitbě chval, abychom tak velebili Pána života a svobody, existence a víry, stvoření a vykoupění.

Bolletino Vaticano 20. 8. 2003
Mezititulky redakce Světla

EDITORIAL

Dlouhotrvající vedra a nedostatek vláhy sužuje nejen nás, ale celou přírodu. Jsme nespokojeni, že se příroda chová jinak, než jsme předpokládali a než nám to vyhovuje.

Je možno ji obviňovat, že jedná svévolně a nedodrží je řád?

Když Bůh skončil své stvořitelské dílo, dříve než si odpčinul od veškeré práce, konstatoval, že všechno, co učinil, je velmi dobré. Jistě se ani v nejmenším nemýlil. Jedině jeho všemohoucí moudrost byla schopná provést tuto závě-

rečnou kontrolu svého nesmírného díla, které my lidé při vši své vyspělosti a chytrosti nejme schopni plně obsáhnout. Omezíme-li se ve svém pohledu jen na naši planetu, jejíž nedílnou součástí jsme také my lidé, musíme konstatovat, že je to ten nejsložitější a přitom ten nejdokonalejší výtvar, na jaký vůbec můžeme pomyslet. Který z našich produktů by dokázal bez poruch, bez údržby, bez opotřebování a odpadu fungovat tak dlouho a tak přesně, jak je tomu u tohoto hmotného

Pokračování na str. 5

Vyprošené uzdravení

Zamyšlení nad liturgickými texty
dnešní neděle

Prosili, aby na něho vložil ruku

Dnešní neděli bychom mohli nazvat svátkem důvěry. *Řekněte malomyslným: „Vzmužte se a nebojte se! Bůh sám přijde a spasí vás!“* Pros Ducha Svatého, aby tě dobře připravil k jejímu slavení a uzdravil tě dnes z tvé malomyslnosti. Vždyť tvůj Pán sestupuje k tobě právě proto, aby uzdravil všechny tvé neduhy i neduhy, které vidíš kolem a které tě trápí. Je na tobě, abys zprostředkoval jeho setkání se všemi potřebnými a trpícími.

Vezmi si příklad z obyvatel Dekapole: *Přivedli k němu hluchoněmého a prosí, aby na něho vložil ruku.* Kdyby se tito dobří lidé dobrotně neujali chudáka, snad by se nikdy nesetkal se svým Dobrodincem. Svým soucitěm můžeš přiblížit Ježíšovo slitování i těm, kteří o ně prosit nedovedou nebo nemohou. I ty buď vděčný těm, kteří znají Pána z vlastní zkušenosti a chtějí tě přivést do jeho blízkosti. Oni vědí, kde ho najít, a znají jeho dobrotu a moc.

Není neduh toho ubožáka neduhem tvé duše? Duchovní hluchota neslyší dobré rady, nevnímá Boží vnuknutí, je také nepřístupná nářku a prosbám potřebných. Nechováš se jako němý, když máš mluvit o Bohu? Připoj se k postiženému, kterého se Pán ihned ujímá a odvádí ho *stranou od zástupu*.

Není právě **ústraní** tím pravým lékem na tvou nedoslýchavost? Tvůj duchovní sluch je poškozen tím, že je vystaven ustavičnému hluku, kterým okolní svět bičuje tvé smysly. Potřebuješ se vzdálit od tlampačů i obrazovky, od dotěrných reklam, neúprosných rytů i od záplavy zbytečných slov. Teprve v ústraní v tiché společnosti svého Pána s překvapením zjistíš, jak velká prázdnota se skrývá za vším tím neodbytným hlomozem. Zamiluj si tento pobyt v ústraní a uchyluj se často do této uzdravující společnosti.

Podrob se s pokornou poslušností obřadu, se kterým Pán spojuje svou milosrdnou dobrotu. Nesnaž se pochopit, proč si zvolil právě tato znamení, a důvěřuj bezvýhradně svému Lékaři, který ví dobře, co dělá. Uvědom si přitom, že Boží Syn i malými činy působí veliké věci. I to, co by se lidskému rozumu mohlo jevit jako překážka, stává se u něho nástrojem, který vede k cíli. Ale jak vidíš, tento obřad je

jen přípravou a sám ještě nepůsobí uzdravení. Aby byl skutečně účinným, je k tomu třeba i modlitby, která vyprosí od Otce potřebnou milost. Ale neméně je nezbytná i tvoje spolupráce.

Sleduj pozorně Ježíše při jeho modlitbě. Je to modlitba milujícího srdce, které spojuje hluboký soucit s trpícím ubožákem s bezmeznou důvěrou v Boží moc. Nyní však záleží ještě na tobě, aby ses plně *otevřel* jejímu působení. *Otevři se* jinému životu, jinému duchovnímu prostředí a jinému naslouchání než dosud. *Otevři se* pro Ježíšův hlas a přesvědčíš se, že je mnohem výmluvnější a přináší ti mnohem více než všechno to, čím se tvá duše dosud tak marně opájela. *Otevři se* těm, kteří zakusili kouzlo ticha a Ježíšova hlasu a zvou tě do jeho společnosti. *Otevři se* nouzi těch, kterým už ani na mysl nepřijde, jak velice jsou zotročeni tělem, světem a ďáblem. *Otevři se* v plné důvěře božskému Mistru, abys poznal na sobě i na svém okolí, co jsou to zázraky jeho milosti.

Když tě nyní uzdraví všemohoucí síla, je na tobě, omilostněná a obdarovaná duše, abys zužitkovala dar svého uzdravení. Když se *uvolnilo pouto tvého jazyka*, dej ho plně do služeb svého Pána a snaž se, abys od této chvíle *mluvila správně*. Kolik to bylo prázdných slov, jimiž jsi jen rozmnožovala neplodný hluk okolního světa! Prázdna slova vycházejí z prázdnoty srdce. Když je nyní zaplní tvůj Pán, umožni mu učinit si z tebe svého prostředníka, aby pak tvými *ústmi přetékal to, čeho je srdce plné*⁽¹⁾. Mluvit správně znamená mluvit to, co se líbí Pánu, a mluvit o tom tak, jak se mu to líbí.

Kdo jednou poznal, jak dobrý je Ježíš, není schopen o tom mlčet, a to ani tehdy ne, když mu to Pán přikazuje. Dokonce je tomu tak, že čím více mu Pán přikazuje mlčet, tím více o něm mluví. Ale je to neposlušnost, kterou mu Ježíš nevyčítá. Vždyť dělá vlastně to, co měli dělat druzí, a nedělají. Když nepromlouvají *bohatí ve skvělém oděvu a se zlatými prstény na rukou*, protože mají *špatná měřítka*, Bůh si volí ty, kteří jsou v očích světa chudí, aby z nich *skrze víru udělal bohaté a dal jim království*. Pán slíbil své království těm, kteří ho milují.

Duše má, chval Hospodina! On zachová věrnost na věky, zjedná právo utlačěným a dává chléb lačným.⁽²⁾

Bratr Amadeus

⁽¹⁾ srov. Lk 6,45; ⁽²⁾ resp. žalm 145

Liturgická čtení

1. čtení – Iz 35,4–7a

Řekněte malomyslným: „Vzmužte se! Hle, Bůh vás přináší odvetu, odplatu božskou! On sám přijde a spasí vás!“

Tehdy se otevrou oči slepých, odemknou se uši hluchých.

Tu poskočí chromý jak jelen a zaplesá jazyk němého, neboť na stepi vyprší vody, potoky na poušti.

Vyprahlá země se změní v močál a žiznivá půda v prameny vod.

2. čtení Jak 2,1–5

Moji bratři, s vírou v našeho božského Pána Ježíše Krista nesmíte spojovat stranictví k lidem. Když k vám do shromáždění vejde muž se zlatými prstény na rukou, ve skvělém oděvu, a vejde také chudák v obnošených šatech, vy jste samá pozornost k tomu, který je nádherně oblečen, a řeknete mu: „Prosím, posad se tady na čestné místo.“ Ale tomu chudásovi řeknete: „Ty stůj tamhle,“ nebo „Sedni si tady u mých nohou.“ Neděláte tak navzájem rozdíly mezi sebou, nestáváte se soudci podle špatných zásad?

Poslyšte, moji milovaní bratři! Což nevyvolil Bůh právě chudé v očích světa, aby byli skrze víru bohatí a dědici království, které slíbil těm, kdo ho milují?

Evangelium – Mk 7,31–37

Ježíš odešel z tyrského kraje a šel přes Sidón územím Desetiměstí ke Galilejskému moři.

Přivedli k němu hluchoněmého a poprosili ho, aby na něho vložil ruku. Vzal ho stranou od zástupu, vložil mu prsty do uší, dotkl se slinou jeho jazyka, vzhlédl s povzdechem k nebi a řekl: „Effatha,“ to znamená: „Otevři se!“ A otevřel se mu sluch, rozvázal se mu jazyk a mluvil správně. Ježíš jim pak přikázal, aby o tom nikomu neříkali. Čím více však jim to přikazoval, tím více to rozhlašovali.

Byli celí užaslí a říkali: „Dobře všechno udělal, i hluchým dává sluch, i němým dává řeč!“

Před deseti lety 5. září 1993 vyšlo první číslo týdeníku Světlo. K tomuto výročí se vrátíme v příštím čísle Světla.

Létající svatý

Vstoupil do dějin jako „létající světec“. To byla charakteristika jeho mimořádných mystických zážitků, jakými byly extáze. Stačilo, aby spatřil obraz Pána Ježíše, Panny Marie, sv. Františka nebo některého světce nebo slyšel vyslovit jejich jméno, a upadal do vytržení. Vydal výkřik a pak se vznášel ve vzduchu jako gumový míč. Setrval tak mezi nebem a zemí hodinu, dvě i tři, zatímco lid se sbíhal, aby spatřil tento zvláštní zjev. Zástupy zvědavců i zbožných lidí se scházely kolem něho, všichni udiveni a pohnuti, zatímco lékaři a vědci se pokoušeli podrobit ho kontrole, aby mohli pochopit, jak je možné provádět něco takového.

Jeho jméno je svatý Josef Kupertinský. Protože žil před čtyřmi sty lety, dnes, když někdo slyší o takovém létání, ihned myslí na to, že jsou to pouhé legendy. Jsou však k dispozici nezvratné historické důkazy, které nás nutí, abychom pokládali tyto události za naprosto věrohodné a autentické. Fenomén těchto letů byl prověřován každý den a často i několikrát denně. Začalo to v roce 1628 a trvalo až do roku 1663. Je možno spočítat, že takových extatických případů bylo v jeho životě na tisíce a nejméně sto tisíc lidí bylo jejich svědky, mezi nimi i sám papež.

Na letošní rok připadlo 17. června 400. výročí jeho narození pro tento svět. Církev tento den oslavuje jako výročí

Copertino

velkého světce. „Celý rok trvá její oslava,“ říká P. Giulio Berrettoni, farář svatyně sv. Josefa Kupertinského v Osimu v Markách, kde světec zemřel a kde se přechovávají jeho ostatky. „Nechtěli

jsme, aby se jeho připomínka vyčerpala za jediný den. Je to událost, které přikládáme velkou důležitost, a proto jsme se rozhodli, že mu věnujeme celý rok, abychom prohloubili smysl jeho spirituality a pochopili lépe jeho poselství.“

V Itálii jsou tři oblasti, které se cítí zavázány oslavovat sv. Josefa Kupertinského: Puglia, kde se narodil v Copertinu právě 17. června 1603, Umbrie, protože v Assisi žil 14 let, a Marky, kde strávil posledních šest let svého života v Osimu, kde je nyní jeho svatyně s jeho ostatky.

Patřil do poměrně zámožné rodiny, ale jeho otec Felice Desa se zaručil za půjčku několika svých přátel. Ti pak zmizeli a on měl splatit jejich dluhy. Slídili po něm biřici a otec se musel skrývat, aby neskončil na galejích. Když měla jeho žena Františka porodit, přišli právě biřici a žena se utekla do pastýřské chýše. Tak Josef spatřil světlo světa podobně jako Ježíš.

Dítě vyrůstalo prakticky bez otce. Když dorostl do školního věku, těžce se roznehl. Uzdravil se až za pět let díky zázraku Panny Marie. Zatím uplynula léta školní docházky a on začal chodit do jedné ševcovské dílny, ale to trvalo jen krátký čas.

Byl příliš roztržitý, jakoby nepřítomný. Býval zamyšlený, jakoby vytržený do neexistující

skutečnosti. Lidé, kteří žili kolem něho, ho pokládali za retardovaného ubožáka, který ztratil paměť, říkali mu ironicky „boccaperta“ – otevřená huba. Ve skutečnosti Josef vstupoval do styku s neviditelným světem, světem duchovním, a zůstával „zamyšlený“ tváří v tvář nebeským bytostem, které jeho oči mohly spatřit.

V 19 letech se rozhodl pro řeholní život, ale žádná kongregace ho nechtěla přijmout. Nakonec našel přijetí u bratří kapucínů v Martina Franca jako laický bratr, ale po osmi měsících ho vyhnali právě kvůli jeho pověst-

ným roztržitostí. V té době zemřel jeho otec, a protože Josef byl prvorozený, měl být jeho dědicem, a tedy převzít i odpovědnost za dluhy, které měl otec. Biřici začali slídit i po něm a on se musel zdržovat daleko od doma, aby neskončil na galejích.

Abyste vyhnul vězení, představil se jednoho dne v klášteře v Grotelle nedaleko Copertina a prosil o pomoc. Sakristán se nad ním smíloval a ukryl ho. Aby se odvděčil za pohostinství, vykonával nejpokornější práce, ale také trávil mnoho hodin na modlitbách, a tak mohli bratři objevit, jak hlubo-

ká je dobrota tohoto mladíka, jak velká je jeho víra a hluboký vnitřní život. Projednali jeho záležitost s představenými a konečně byl mladý Josef Desa přijat do řádu konventních františkánů, ale pouze jako terciář určený pro domácí práce.

Jeho příkladné chování začalo přitahovat lidi. Mnozí ho žádali o radu a jeho odpovědi byly neobyčejně osvícené, a tak se představení rozhodli, že ho dají na studia, aby se stal knězem. Josef nechtěl, cítil se nehoden a kromě toho nevěděl, jak by zvládl zkoušky z teologie. Byl vlastně analfabet. Začal studovat ve dne v noci, ale výsledky se nedostavovaly.

Když přišel čas zkoušek, jeho hlava byla úplně prázdná. Zoufalý svěřil se Panně Marii a vždy se stalo něco zvláštního, neočekávaného – byl připuštěn dále bez zkoušek. Nakonec byl vysvěcen na kněze pro svou dobrotu, ale všichni věděli, že je úplný ignorant. Věděli však také, že je v něm „vlitá moudrost“, a mnoho profesorů teologie, biskupů i kardinálů přicházelo k němu se svými problémy a s prosbou o radu.

Mezitím začaly jeho pověstné „extáze“ spojené s lety, které přitahovaly velké zástupy věřících. Nějaký klerik mu záviděl jeho velkou popularitu a napsal posvátnému oficiu anonymní dopis: „Zde v Puglii je jeden 33letý fráter, který ze sebe dělá mesiáše a táhne za sebou dav.“ Sváté oficium ihned zasáhlo a povolalo Josefa do Neapole před inkviční soud.

Byl podroben třem procesům. Ale i před tribunálem upadl do extáze a vznášel se nad zemí. Polekání soudcové neměli odvahu ho odsoudit a poslali ho před tribunál do Vatikánu v Římě. Nyní byl Josef vyslychán v přítomnosti papeže Urbana VIII. a jeho radost, že se nachází v přítomnosti náměstka

Kristova byla tak velká, že upadl do extáze a vznášel se ve výšce před zraky papeže a shromážděných kardinálů. Když prelát viděl na vlastní oči tento zázrak, stali se obdivovateli pokorného frátera.

Nikdy nebyl odsouzen, ale celý život zůstal pro inkvizici podezřelým. Soudci tohoto tribunálu ho stále drželi pod kontrolou a pokaždé, aby zbrzdili jeho popularitu, kterou měl u věřících, zasahovali různými zákazy a změnou kláštera. Byl přinucen, aby žil stále ve vyhnanství. Žil 14 let v Assisi, pak ho poslali do Pietrarubbia do jednoho ztraceného kláštera na Monti di Carpegna, který patřil kapucínům, dále do Fossombrone a nakonec v roce 1656 do Osima v provincii Ancona k bratřím kapucínům.

Tam strávil posledních šest let svého života. Byla to léta relativně klidná. Byl ubytován ve třech malých celách, které jsou dodnes zachovány v tom stavu, v jakém byly při jeho smrti. Vedl život v ústraní, vyhýbal se setkáním s lidmi, a to i proto, že se zhoršil jeho zdravotní stav. Sná-

Cela Josefa Kupertinského s obrazem Madony

šel obtíže stáří a nemoci s velkým klidem a nikdy si nestěžoval. Zemřel 18. září 1663.

*Z Medjugorje Torino 109/2003
přeložil -lš-*

Doslov překladatele: Pragmaticky založení křesťanů mohou namítnout, k čemu je nám dnes

EDITORIAL – pokračování ze str. 2

živého i neživého světa? Nejvyšší Projektant i Výrobce tohoto díla dokázal do nejmenších podrobností a do nejvyšší dokonalosti domyslet všechny vazby a eventuality. I tu skutečnost, že v dávné minulosti vyhynuly živočišné druhy, je třeba chápat jako součást jeho úžasného sebezáchovného mechanismu trvalé rovnováhy.

Přesné fungování kosmického mechanismu nám umožňuje poznávat jeho zákonitosti a podmínky naší existence na této planetě. Víme, co můžeme od svého pozemského okolí očekávat a podle toho se zařídit, připravit a zabezpečit. Když se toto naše očekávání někdy nespěňuje a překročuje určité limity, vyvolává to neklid, starosti a obavy, někdy dokonce vážné a přímo tragické následky. Ovšem nejen příroda vůči nám, ale i my vůči přírodě můžeme překračovat očekávání, překračovat předpokládané limity a narušit stav rovnováhy. V rámci jejího nezbytného obnovování se můžeme nakonec i my dostat do situace těch živočišných druhů, které pro svůj způsob života, který překračuje možné limity, už nemají v této přírodě místo. Že to není možnost pouze teoretická, dokládají archeologické vykopávky v místě zaniklých, kdysi vyspělých kultur.

Do nanejvýš moudrého řádu, který Bůh vložil do tohoto světa, patří nejen řád hmotného makrokosmu a mikrokosmu a na něj přísně navazující řád živé přírody, ale také řád, který se týká duchovního kosmu,

dobry takový „výstřední“ světec, kterého není možno vlastně nijak následovat. To je velký omyl. Právě dnes se mnozí lidé pachtí za prostředky, jimiž by se uvedli do výjimečného stavu meditace a vytržení. To je ve skutečnosti zvláštní forma spirituálního egoistického sebeukájení.

onoho vnitřního světa, kterým jsou obdařeny nejvyspělejší duchovně tělesné bytosti stvořeného světa. Všechny tyto řády jsou obdivuhodné a dokonale propojeny a mají tedy i své limity, jejichž nedodržení vyvádí systém z rovnováhy. Celý tento, jak Bůh správně konstatoval, nejvyšší moudře stanovený řád stojí na předpokladu, že nejvyspělejší ze všech tvorů, obdařený darem poznání a svobody, bude se v tomto kosmu chovat způsobem, který ho činí podobným samému Bohu. Bůh se pak jak k sobě, tak i vůči nám chová tak, že jeho nejvyšší radosti je rozdávat sám sebe, že žije a pracuje pro druhé. Kdybychom chtěli co nejstručněji a co nejvýstižněji charakterizovat toto Boží chování a jednání, mohli bychom říct: Bůh je absolutní altruismus. V slovníku cizích slov se dočteme, že altruismus je „nesobecký způsob myšlení, cítění a jednání ve prospěch druhých“ (opak sobectví, egoismu). Stejně tak kdybychom chtěli co nejstručněji a nejvýstižněji charakterizovat nežádoucí chování, kterého je svobodná stvořená bytost schopna a které známe také jako sedmero hlavních hříchů, mohli bychom říct, že společným jmenovatelem všech těchto hříchů je egoismus. Egoismus jako přesný opak altruismu je tedy chování, cítění a jednání ve prospěch sebe samého na úkor druhých. Mluvme-li o altruismu a nikoliv o lásce, je to jen proto, že i sama láska ztratila v lidském pojetí svůj ryze altruistický charakter a stala se i formou sobecké-

ho sebeuspokojování. Tato její degenerace tak zevšeobecněla, že se dožaduje dokonce zákonného uznání a ochrany.

Egoismus z tohoto pohledu je tedy největší zvrácenost, tím nejhrubším možným porušením moudrého řádu, který Bůh vložil do stvoření. Egoismus je setrvalý zatvrzelý hřísný stav – morositas – a semenitě všech hříchů. Egoistické chování je hůř než bezbožné, je to chování, jednání a cítění doslova přímo protibožské. Egoistický křesťan je ve skutečnosti antikřesťan. Tragédie začarovaného kruhu je ovšem v tom, že egoismus je současně tím největším neštěstím člověka, protože ho zcela zbavuje zdroje té největší pravé radosti, pro kterou byl stvořen a kterou se má podobat Bohu: božské blaženosti ze seberozdávání. Protože bez radosti nemůže existovat, roztočil na velké obrátky nejrůznější způsoby svého falešného uspokojování na úkor druhých.

Potřebujeme důkladnou studii o tom, jak se tento mor v posledních staletích rozšířil do všech oblastí veřejného a i soukromého života jako hlavní motor lidského jednání. To je ale prostředí, ve kterém nevyrostá lidskost jako obraz božského, ale nelidskost, obraz protibožského – ďábelského. Bez božského altruismu je lidský život vyprahlý jako příroda bez vláhy. Bez altruismu život nutně vymírá: člověk hubí sám sebe. Statisticky nástup tohoto takřka nezvratného procesu neúprosně dosvědčují.

-red-

Tento světec nám ukazuje, že skutečná extáze je něco zcela jiného: nezasloužená Boží milost, kterou Bůh obdařuje ty, se kterými je mu milé setrávat v rozhovoru, tak jak rozmlouval kdysi s Mojžíšem na hoře Sinaj. Je mu milé rozmlouvat s tím, kdo ho prosí za „lid tvrdé šíje“. V pří-

padě sv. Josefa Kupertinského nám to dával dokonce vnějším znamením zřetelně na vědomí. Cílem duchovního života není upadnout do vytržení ani ho vyhledávat, ale s prostým, čistým, upřímným a pokorným srdcem se klanět Bohu a prosit vroucně za ty, kteří se mu neklanějí.

Láska, věrnost, přátelství a odpuštění

Příprava na manželství – deset pomocných bodů

První myšlenka: Touhu po štěstí a lásce je třeba brát vážně.

Všichni lidé touží po štěstí. I mladí. Je to vlastně touha po posledním poznání, které bude naplněno, až naše srdce spočine v Bohu, jak píše sv. Augustin. Je to jinými slovy touha po lásce, po takové lásce, která překračuje náš život. „Děti jsou zviditelněná láska,“ píše německý romantik Novalis. Z této zdravé touhy po štěstí by rodiče měli vycházet, třebaže je poněkud zamlžená. Tuto touhu musejí rodiče brát vážně, i když přichází v pubertálních a nezralých formách.

Druhá myšlenka: Ukázat a žít hodnotu věrnosti.

Ve všech větších a vážnějších výzkumech mezi mládeží umísťují se hodnoty věrnost a přátelství na nejvyšších místech. V průzkumu Shell 2002 uvedlo 78 % mladých ve věku 16–25 let, že si přejí partnerství v celoživotní věrnosti. To je odvrácená strana mince touha. Je to přání po trvalosti přátelského vztahu. Trvalost, tedy věrnost zprostředkuje pocit jistoty a bezpečí. Ale proti tomuto přání stojí společenská skutečnost. Mnoho mladých žije v osamocení. Ve velkých městech polovinu domácností tvoří osamělé osoby. I rozvody jsou na vzestupu. Je tu strach před závazkem. To je prokletí společnosti, která se chce převážně bavit. Zde musí být rodiče protiváhou. Nikoliv tak, že zuby nehty hájí princip věrnosti, nýbrž tím že viditelně prožívají radost z víry, lásky a vzájemné věrnosti. A tím, že odpuštějí vždy sobě i dětem. Že drží pospolu, ať se děje co se děje. To je základní vzor lásky a věrnosti. „Láska se osvědčuje ve věrnosti, ale naplňuje

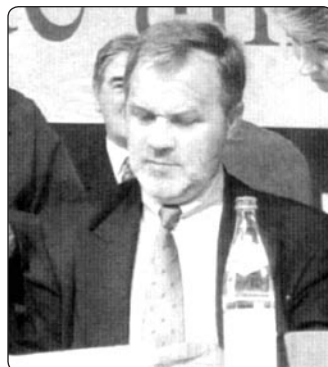
se v odpuštění“ (W. Bergengruen).

Třetí myšlenka: Zabydlet se v lásce Boží.

Obraz manželství, o jaký děti usilují, je určován obrazem manželství, který rodiče zprostředkují svým životem. To znamená, že láska pramení z Boha a v Bohu se zabydluje. Toto propojuje

vztazích, že dělají něco proti rutině. Musejí vidět, že rodiče si kladou otázky sami o sobě, i když už dosáhli určitého věku. Životní zkušenost je u konce, když si neklademe žádné otázky. (Ostatně takové otázky se samy vynořují, když jsme starší a děti dorůstají. To je doba nejčastějších rozvodů i u tzv. dobrých křesťanů.)

Martina a Jürgen Liminski

se dnes existenčně nezbytné, protože schopnost milovat je na ústupu. Tak tomu bylo vždy a ne nadarmo patří i liturgicky Bůh jako třetí do svazku křesťanského manželství. Manželé žijí ze svátostné milosti. Měli by se k svátosti utíkat, v ní hledat pomoc a útěchu, když naráží na těžkosti. Děti musí vidět a prožívat, že manželství je nezrušitelné, protože je založeno na Bohu. Musejí vidět, že rodiče hledají pro své vzájemné blaho křesťanská řešení. Musejí vidět, že matka a otec usilují o to, aby rostli ve svých vzájemných

Kdo miluje, chce partnerovi jistě pomáhat, ale nechce ho modelovat ani s ním manipulovat. Láska nechce toho druhého využívat, nýbrž si ho váží a ctí, jak o tom mluví manželský slib, který je záhodno si čas od času přečíst i po mnoha letech manželství. „Milovat člověka znamená vidět ho tak, jak ho Bůh chtěl mít,“ říká Dostojevský. Ten člověk nemusí být dokonalý. Naše starší dcera řekla v diskusi s přítelkyněmi, které si kladly velké požadavky na své budoucí partnery: „Nejde o to, najít někoho, kdo mě udělá šťastnou, nýbrž

abych se já společně s tím, koho mi Bůh určil, stala svatou. To dá někdy kus tvrdé práce. Ale pak také budu šťastná.“

Čtvrtá myšlenka: Předat kritéria. Klást otázky.

Jaké manželství bys chtěla mít? Proč se chceš oženit? Odpovědi na takové otázky by měly být před svatbou jasné. V knize „Dobrodružství rodiny“ je tato anekdota: „Pro devítiletou Mimi je celá věc jasná. Dva dni před svatbou její velké sestry dojde k debatě se třemi staršími bratry. Chtějí si z ní ztropit žert a ptají se: ‚Mimi, jaký musí být přítel, za kterého se vdáš?‘ Spontánní odpověď: ‚Musí mě navždy milovat a musí chtít mít děti.‘ ‚A když nebude chtít děti?‘ – ‚Tak si ho nevezmu.‘ – ‚A když ti to předem neřekne?‘ – ‚Tak se ho prostě zeptám. Já už to z něho vytáhnou.‘ ‚Opravdu je třeba leccos ‚vytáhnout‘. To se člověk doví, jen když s přítelem či s přítelkyní důkladně probere své představy a ideály.“

Pátá myšlenka: Dívat se na sexualitu pozitivně.

Mini si jednou myslela, že se třída bude smát, když přijde řeč na sexualitu. To ona nechce. Matka jí řekla: „To není nic k smíchu. Bůh použil největší sebeodevzdání tvých rodičů, aby tě stvořil. Tak tě má rád.“ Musíme najít správnou řeč pro toto téma. Jinak je tomu u jedenáctiletých, jinak u těch, kterým je osmnáct. (Všichni rodiče se dříve nebo později ocitnou před otázkou: Má u nás přítel nebo přítelkyně přenocovat?) Když jsou rodiče přesvědčeni o tom, že předmanželský pohlavní styk poškozují vztah a zanechává pro život jizvy – i když se s nimi v nouzi dá také žít – pak to musí také umět říct a zdůvodnit. Je třeba být při tom chytrý. Zákaz sám jen dráždí. Je třeba argumentovat antropologicky. Je možno mluvit o intimitě, o vylučnosti, o bezpečí. Je vždy účinnější roz-

MLÁDEŽ TOUŽÍ PO RODINĚ, DOMOVĚ A KRBU

Mládež dnes opět touží po rodině a vlastním domově. Sousedská výpomoc a sexuální zdrženlivost před manželstvím opět přicházejí do módy. To je výsledek zkoumání, které prováděl Mathias Horx (Videň). Oblíbené idoly mládeže stále častěji vystupují s propagací čistoty a předmanželské zdrženlivosti. V hnutí „Láska čeká“ podepsalo v Německu 10 000 členů, že se zřikají předmanželského pohlavního styku. To znamená, že se opět oceňují tradiční hodnoty. Žádosti o povolení stavby vzrostly proti loňsku o 37%. To svědčí o touze mladých lidí po domově a vlastním krbu.

Kath-net

8. ZÁŘÍ: NAROZENÍ PANNY MARIE

víjet pozitivní stránky, například o velkém štěstí, které je ukryto v exkluzivitě, zatímco hraniční zkušenosti nebo překročení hranic traumatizují. To platí také pro svobodu. Svoboda jako síla k rozhodnutí pro dobro a štěstí, nikoliv jako poukázka k *laisser faire*.

Šestá myšlenka: Zprostředkovat hodnotu pravého přátelství.

Již Aristoteles soudil: „Přátelství je pro život nejpotřebnější.“ Předpokladem je, aby si děti nejdříve vážily samy sebe, přijímaly se. Odvažujeme se tvrdit: Rodiče nemohou nikdy dost pochválit. Výstavba pocitu sebeoceny, nikoliv sebepřeocování (zde chybí realismus pokory) je nejlepším předpokladem pro přátelství a partnerství. Děti se musí naučit přijímat sebe, aby přijímaly druhé takové, jací jsou. Tak se stanou schopné rozlišovat mezi osobou a jednáním. Milovat hříšníky a nenávidět hřích, říká Augustin. Uschopní je to problémy v manželství řešit, a nikoliv dramatizovat. Tak může manželství růst k hlubokému životnímu přátelství. Již Lev XIII. označil manželství za „nejvyšší společenství a přátelství“ (Enc. *Quamquam pluries* 1889) a Pavel VI. nazval v encyklice *Humanae vitae* manželství „zvláštní formou osobního přátelství“.

Sedmá myšlenka: Posilovat důvěru nejen v sebe, ale i v Boha.

K tomu patří ukazovat již dětem, co Bůh může vykonat i s jinými a obtížnými lidmi. To pomáhá překlenout obtížné situace. V situaci, kdy selže komunikace, kdy schází slova, když pocity zatemní bezmocnost, tehdy pomůže jen modlitba. Tuto důvěru je možno rozvíjet četbou a vypravováním ze života světců. To jsou velké příběhy trpělivosti a vytrvalosti. A mají vždy šťastný konec, protože ani mučednictví není žádná zkáza, ale happy end. A nesmíme zapomínat, že světcí mě-

Liturgie dnešního svátku je celá naplněna radostí. Vždyť „Maria je jitřenkou spásy a znamením naděje pro celý svět“ (Závěrečná modlitba). „V ní zazářily červánky spásy, ona nám porodila Krista, slunce spravedlnosti“ (preface).

Jen u tří osob slaví Církev narození: samozřejmě u Krista, pak u předchůdce Páně, protože byl posvěcen již v mateřském lůně, a u Matky našeho Pána, která byla od prvního okamžiku své existence uchráněna dědičné viny. Tak začíná již 8. prosince to, co se děje 8. září.

Je třeba vidět dnešní svátek na pozadí toho, co říká trpělivý Job o svém narození: *At zanikne den, kdy jsem se narodil, noc, kdy bylo řečeno: Je počat muž. At se onen den stane temnotou... zatmění at' na něj náhle spadne. Tu noc at' vezme mráčka* (3,3n). Jak zcela jinak zní antifona k Zachariášovu kantiku: „Tvé narození, panenská Bohorodičko, přineslo radost celému světu, neboť z ní vzešlo Slunce spravedlnosti, Kristus, náš Bůh; on z nás sňal kletbu a dal nám požehnání,

li často svatou matku, která se za své dítě modlila.

Osmá myšlenka: O lásku člověk může a musí bojovat.

Láska není náhoda. Televize nám to sice stále tak prezentuje, ale je důležité vysvětlit, že láska není druh křesťanských lí-

preohl smrt a dal nám věčný život.“

To vše platí svým způsobem i pro nás. Protože i o dni našeho narození platí slova žalmu: *Hle, s vinou jsem se narodil a v hříchu mě počala má matka* (Ž 51,6). Vstoupili jsme do života v zajetí dědičné viny a vzdálení od Boha, a tak vlastně nemáme žádný důvod oslavovat své narozeniny, kdyby pro nás nenásledovala jiná událost, kterou Maria prožila již v prvním okamžiku svého života, totiž počátek Božího dětství ve křtu svatém.

Proto by bylo pro nás správnější, kdybychom oslavovali den svého křtu, nikoliv den narození. Ale oslava dne narození je také vyznáním prvního článku víry o slávě Božího stvoření, která se projevuje i v našem těle, neboť i toto tělo má být jednou oslaveno stejně jako duše. Matka Boží, jejíž narození dnes slavíme, kež nám pomůže, aby den naší smrti byl jednou dnem našeho zrození pro nebe.

Podle Rudolfa Grabera: Mariánské svátky během roku, Würzburg 1980

banek. Není třeba přijít přímo s církevními učiteli, jako Tomáš Akvinský, který říká: „Láska je především akt vůle“, nebo Augustin: „Láska je praukon vůle“ a nazývá ji pramenem a středem existence. O lásku je možno bojovat. Mladí lidé, zvláště dívky, často mluví o pověsném

šimráni v žaludku. Je to krásné, ale tím se nevyčerpává duchovní přirozenost člověka. Přísloví říká, že láska je slepá. Je to však především sexualita, která oslepuje a vypíná rozum. Ostatně nikoliv pouze u mladistvých. Proti tomu pomáhá včas hovořit o lásce, číst klasiky, brát vážně a vysvětlovat city. Šimráni v žaludku má chemicko-psychologické příčiny. Láska jde hlouběji.

Devátá myšlenka: Demaskovat falešné sny.

Reklamní šoty často vyrazují skutečnost, slyšíme o vysněné postavě, autě snů, dovolené snů, vysněném manželovi či manželce. Obrazy televize a její společenská měřítko lze obtížně srovnávat se skutečností. Ba co hůře: vyvíjejí nátlak na naše myšlení, mnoho lidí pak nevěří ve své vlastní ideály. A dokonce lidé věří, že je třeba se vzdát svých představ a převzít ideály a vysněné světy levných filmů a talkshows. Všechny tyto vysněné světy jsou podvod z dvojího hlediska. Nejen že vyrazují myšlení, ale vedou k tomu, že vztahy se redukuje na pocity a tělesné vnímání. Proti tomu je třeba postavit vlastní představy lásky, věrnosti a štěstí. My rodiče můžeme být nápomocni při demaskování falešných snů tím, že určité programy vhodně komentujeme.

Desátá myšlenka: Ulehčovat přiznání viny, myslet směrem k řešení a odpuštění.

Na žádnou z těchto myšlenek není záruční list. I nejlepším rodičům se stane, že děti ve svých vztazích ztroskotají. Je zapotřebí myslet směrem k řešení a odpuštění. Nevést žádné procesy, nevyhledávat viníky. Analýza, to ano, ale opatrnost se soudy. Ty přenechejme Bohu. My rodiče musíme být připraveni odpouštět, pomáhat a milovat. A to i po svatbě, a právě i po svatbě.

Der Fels 8-9/2003

Dlouhá cesta ke štěstí

Manželství a rodina, církev a sexualita – k dějinám křesťanského manželství

Hesla, jako ‚nepřátelská k tělu‘, ‚anachronistické morální představy‘, ‚morálka zákazů‘, ‚zpátečnictví‘, to jsou nejčastější výrazy, které charakterizují představy, diskuse a rozhovory současníků, pokud jde o církev a sexuální morálku. Tu nejvlastnější záležitost, že lidská sexualita není jen biologické dění, nýbrž také dění obecně lidské, se bohužel nedaří široké veřejnosti sdělit. Je pro to několik důvodů: povrchnost, s jakou se čtou církevní dokumenty k tomuto tématu, neznalost mnoha lidí a s ní spojená neochota nespojit se s informacemi z druhé ruky, ale sám se přesvědčit četbou originálních textů, ale také nemístná zdrženlivost odpovědných autorit zaujmout k těmto tématům jasně a veřejně stanovisko. Konečně je to přímo provokace, kterou nároky církevní morálky vyvolávají.

Neměla by církev ustoupit?

A jde právě o to, zdůvodnit tento nárok. Tento nárok

je možno zjednodušit do krátké formulace: „**Místem pro prožívání sexuality je manželství.**“ A skutečně, v této větě spočívá nesmírná provokace a výbušná síla, když uvážíme, jak vypadá společenská situace v této oblasti. Tak vzniká otázka: Neměla by církev vzít konečně na vědomí, že tento její nárok je nad síly člověka vzhledem k současnému stavu společnosti? Velký počet rozpadlých manželství a rostoucí počet „manželství bez sňatku“, která se nazývají partnerství nebo také dočasná životní partnerství, rychlý nárůst předmanželských pohlavních syků, manželství na zkoušku, legalizace homosexuálních svazků; neznamenají všechny tyto skutečnosti nakonec krach takového nároku?

Touha být přijímán

Lidská sexualita se podstatně liší od sexuality jiných živých bytostí. Probíhá sice podle určitých biologických zákonitostí,

ale zdaleka se tím nevyčerpává, nýbrž ukazuje nad rámec biologických procesů na určité obecně lidské komponenty, které ovlivňují sexuální chování a vnímání. Přitom je třeba upozornit, že i samotné biologické dění lidské sexuality vykazuje výrazné rozdíly od sexuality zvířecí. Člověk není vázán na určitá období k páření a jeho forma sexuálního styku se děje zpravidla tváří v tvář. Již Starý zákon používá pro sexuální styk výraz „poznat“. Člověk se svými pudy zachází jinak než zvíře, protože je vybaven svobodou, a nikoliv tak, že se řídí určitými hormonálními danostmi. Svou svobodnou vůlí a schopností rozpoznává dobré a zlé a umí se ovládat v zacházení se svým pudem. Josef Pieper to jednou krásně formuloval, když řekl: „Člověk není sexualita. Člověk má sexualitu.“ To znamená, že může sám se svým rozumem, se svou svobodnou vůlí, se svým kritickým vědomím rozhodovat o tom, jak se svou sexualitou nakládat. A to také znamená, že by člověk neměl svou sexualitu přeceňovat, protože má i jiné důležité potřeby a schopnosti.

Lidská touha po úplném, tzn. tělesném i duševním sebeodevzdání a po bezpečí je skutečností. Těto lidské touze být zcela přijímán odpovídá správné chápání manželství, pojímaného jako ochranný prostor pro křehké a velice citlivé dobro, pro osobní rozvinutí lidské sexuality. Lidská láska jako základ pro sexualitu obsahuje nárok výlučnosti. Zcela a provždy – jen v tomto rámci se může láska plně rozvíjet. Tyto úvahy, které vzhledem k aktuální společenské realitě vypadají jako antikvární, představují ve skutečnosti důležitý náhled, který se rozvinul v dlouhém historickém procesu jako určitý druh boje o skutečně lidské a vzájemné zacházení s lidskou sexualitou. V tomto procesu hrálo křesťanství rozhodující roli, zvláště pokud jde o jednotu a neroz-

lučnost manželství, a ovlivnilo osobní chápání manželské lásky.

Přínos Církve k pojetí manželství

Boj o společenské a právní uznání manželství představuje nejvýznamnější kulturně historický přínos křesťanství pro moderní společnost. Přitom šlo Církvi i přes některé ústupky historickým pojetím manželství té které doby v první řadě o to, posílit pocit bezpečí v postavení členů rodinného svazku a chránit jejich lidství. Tak proti římskému a germánskému právu vymanilo křesťanství ženu z postavení, ve kterém byla manželovým majetkem. V přechodu od středověku k novověku přispěla církev k tomu, aby odpovědnost za uzavření manželství přešla do rukou samotných manželů, aby tak muže i ženu osvobodila od poručnickování rodičů a jiných společenských sil.

Změna pojetí manželství začíná se změnou obrazu člověka v 18. a 19. století. V této době novodobého osvícenství mají počátek nejvyšší nároky člově-

NÁRODNÍ DEN MANŽELSTVÍ V KANADĚ

22. srpna se v Kanadě slavil „Národní den manželství“. Pořádá ho skupina, která bojuje proti uzákonění homosexuálních partnerství. Podporuje je mnoho kanadských diecézí, ukrajinská pravoslavná církev i islámská komunita v Ottawě a také sdružení žen REAL Women of Kanada.

OMEZENÍ POTRATŮ V RUSKU

Ministerstvo zdravotnictví připravuje nový návrh zákona, který má potraty omezit. V Rusku, kde jsou potraty hlavním prostředkem kontroly porodnosti, dochází k úbytku potratů. V roce 1997 připadl jeden porod na tři potraty. V roce 2002 je to 10 porodů na 13 potratů. Rusko je po Rumunsku zemí s největším podílem potratů. Vědci pozorují, že počet potratů má za následek vysoké procento ženské neplodnosti. 6 milionů z 38 mil. žen v plodném věku je neplodných. V roce 2001 připadlo na 1000 obyvatel 9,1 porodů. V roce 2002 to bylo 9,8 porodů. Mezi jinými vlivy se uvádí zvýšení odpovědnosti, zlepšení zdravotního systému a růst vnitřního hospodářství.

Dosavadní zákon připouští potrat do šestého měsíce těhotenství bez jakéhokoliv důvodu. Nový zákon chystá zkrácení této lhůty do 12. týdne těhotenství.

Podle Kath-net

ka na vlastní sebeurčení, dospělost, autonomii a emancipaci. Přitom dospělost a emancipace se nechápe pouze ve vztahu k druhému člověku, jako např. osvobození syna z područí otce, jak je chápalo římské právo. Výraz emancipace obsahuje tři latinská slova: ex, manus, capere: propuštění dítěte z ruky ot-

ce. Nyní však nabývá dospělost a emancipace jiného významu: označuje vnitřní sebepojetí člověka. Nejsou to již právní pojmy, nýbrž stávají se zvnitřněnými mravními kvalitami jedince, individua (Spaemann). Životní cíl člověka má spočívat v dosažení této kvality. Manželství a rodina jsou zde pojímány jako místo k prosazení tohoto životního cíle. Neboť společnost, která je chápána jako pole dospělých individuí, získává své členy z rodin, jejichž hlavním smyslem je dosažení a udržení této společnosti, vybudované na autonomii a dospělosti.

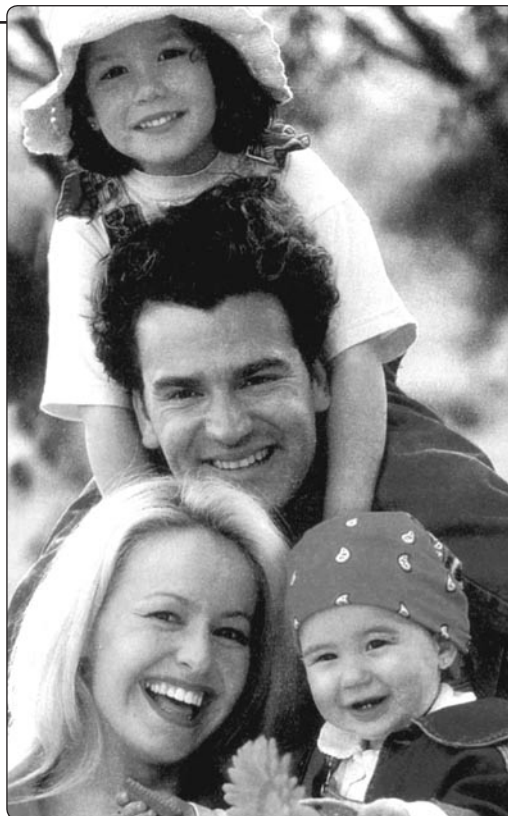
V tomto emancipačním pojetí člověka se střetávají dva společenské proudy. Nejdříve je to začínající liberalismus, který vychází z přísného oddělení veřejné a soukromé sféry lidského života. Autonomie člověka se uplatňuje především v jeho politicko-společenském životě. Soukromá sféra je od veřejné přísně oddělena, je v ní kladen důraz na citový život. Rodina se jeví jako nejvhodnější hnízdo pro intimní oblast, ve které se má nicméně dítě připravovat a dorůstat v dospělého občana. Úloha rodiny připravit dítě na roli dospělého občana však podléhá stále více kritice, protože vyvstává otázka, zda by tato příprava neměla převzít škola nebo stát. To vede k rozvoji dalšího proudu, k různým pojetím marxistickým a socialistickým, které žádají převod výchovy ze soukromé sféry do politického a společenského života. Za společenský úkol je prohlášena socializace a emancipace jakožto začlenění do společnosti. Rodina se pak jeví jako pozůstatek z minulé, liberální epochy, ve které se dosud socializace a emancipace odehrávaly právě v rodině. Tím, že liberalismus podporoval sentimentální a citově zbarvený obraz rodiny a přitom společenskou funkci rodiny přečeňoval, přispěl podstatnou měrou k dnešní krizi manželství a rodiny (Rhonheimer).

„Velká“ a „malá“ rodina

To, co se v počínajícím novověku označovalo pod pojmem rodina, nazývalo se v řecké antice a středověku „domus“, „oikia“ – dům. Tím bylo míněno životní společenství skládající se z muže, ženy a dětí, čeledi, domu, polí, dvora atd. Zvláštní na tomto životním společenství bylo nikoliv soužití různých generací pod jednou střechou (velká rodina), nýbrž skutečnost, že toto domácí společenství představovalo jednotu výdělečně pracovního života a života soukromého. Otec domu byl otec rodiny, vedoucí podniku a personální šéf v jedné osobě. Pokračování této instituce bylo zajištěno dětmi pána domu a dětmi otroků nebo služebnictva. Výchovu těchto dětí zajišťoval celý dům. Protože ještě neexistovalo něco jako ochranná funkce státu, přejímal domácí pán také ochrannou moc a měl právo trestat.

Dnešní malá rodina, sestávající z manželů a dětí, je proto malou rodinou, protože stát a společnost převzali mnoho ekonomických, společenských, právních a výchovných funkcí domácího společenství. To se odehrálo na pozadí přeměny od zemědělsko-rolnické společnosti ke společnosti industriální. Tímto vývojem bylo odhaleno jádro rodiny, které zde vždy bylo, ale nyní se dostalo do středu pozornosti: manželské společenství muže se ženou a jejich dětmi.

Je to prostý dějinný vývoj, který způsobil, že se nyní setkáváme s racionalisticky osvícenským obrazem člověka. Spojení obou, vznik moderní industriální společnosti pracovní orientované a prosazení racionalisticky osvícenského obrazu člověka způsobily, že man-

želsství bylo znovu objeveno jako zahrada pro citový život, aby se tak vytvořila protiváha strohé skutečnosti politického a hospodářského života. Tak se stala společnost a muž nositeli výdělečné funkce a rodina a její nositelka žena soukromým místem lásky a citu.

Neblahé důsledky redukce manželství

Redukce manželství a rodiny na lásku a cit vedla k modernistické otázce, zda se tyto potřeby nemohou lépe uspokojit mimo manželství a rodinu, zda není manželství příliš omezující, než aby se mohl člověk v tomto směru plně využít, protože prý v manželství není dostatečně svobodný. A tak požadavek dívat se na manželství přednostně jako na společenství lásky vedl k tomu, že se láska vyhledává mimo manželství s menším pocitem závaznosti a se zdánlivě větší svobodou. Pojetí manželství jako společenství lásky vedlo k jeho rozbití (Rhonheimer).

Je přirozené, že manželství je společenstvím lásky, ale v tom nespočívá jeho specifická podstata. Láska není podstatou manželství, nýbrž jeho základem, což vychází z dvojího

hlediska. Za prvé v tom smyslu, že láska je předpokladem manželského společenství, a za druhé, že jde o svazek, který směřuje ke společné budoucnosti. Tomu je možno vyhovět, jestliže pochopíme, co tvoří podstatu lásky. Ta spočívá na dvou momentech: na pasivním momentu vášně – propadnout lásce, čili zamilovat se a na aktivním momentu, vědomém přiřazení sebe k tomu druhému. Tento druhý prvek dává lásku prožívat nejen jako věc citu, nýbrž také jako akt vůle, ve kterém se druhý stává cílem snažení a objektem, kterému přeje-

me dobro. Ostatně láska neexistuje pouze v manželství, ale také ve vztahu mezi rodiči a dětmi, mezi sourozenci, tedy láska mezi mužem a ženou je zvláštní formou lásky a můžeme ji označit za „erotickou formu přátelství“. Přitom přátelství jí propůjčuje moment trvání a zralosti, protože nespočívá jen ve vášni, ale přijímá vědomě toho druhého. Jestliže takovou lásku chápeme a prožíváme jako základ manželství, je schopná překonávat realitu všedního dne. Neboť realita života a tedy i realita manželství spočívá zpravidla v překonávání každodennosti a nikoliv v odtržených výjimečných situacích. Proto láska musí být základem, který nese cíl a smysl manželství.

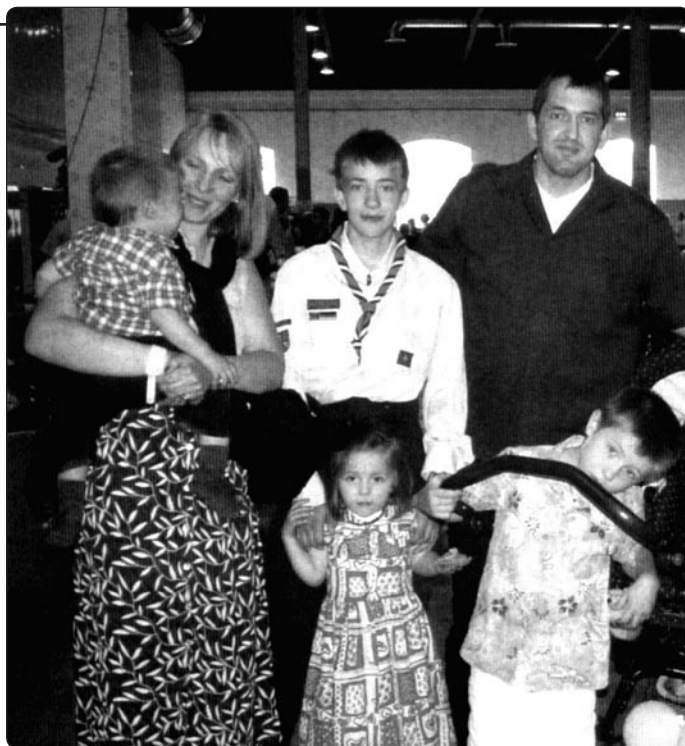
Teze, že místem pro prožívání sexuality je manželství, ztratila dnes charakter své samozřejmosti. Jeden z důvodů je v tom, že se manželství a jeho účel chápe jednostranně jako společenství lásky mezi mužem a ženou a přitom na potomstvo, které z toho může zcela přirozeně a biologicky vzejít, se pohlíží pouze jako na vedlejší produkt. Manželství se stává samoučelné, když se jeho hlavním cílem stane jen osobní a sexuální

sebeuspokojení obou účastníků. Plození potomstva, které patří k podstatné známce manželství, se tu chápe jako něco zastaralého. Ve skutečnosti patří k podstatným znakům manželství stejně tak potomstvo jako jednota a nezrušitelnost.

Manželství a potomstvo

Středověk znal kromě „domus“ jako sociologickou veličinu také „matrimonium“, spojení muže a ženy ve společenství lásky s jejich dětmi. Na to se nahlíželo jako na přirozené a základní lidské společenství. V pojmu „matrimonium“, tj. v překladu manželství, je obsažen pojem mater – matka. Manželství jako „matrimonium“ bylo spojením muže a ženy, které směřuje k mateřství. Tato interpretace se dnešnímu člověku jeví často jako přílišný požadavek a přímo jako degradace ženy. Nespočívá to však právě v našem sklonu neuznávat podstatnou souvislost lidské sexuality s plozením potomstva?

Může nám tu pomoci srovnání se světem zvířat. Zvířata se socializují, lidé se vychovávají. Socializace je vývoj životní schopnosti žít ve společenství jedinců svého druhu. Výchova naopak je vzdělávací proces, jehož cíl není ve společenství jedinců svého druhu. Socializace je zaměřena v první řadě na společenskou funkci, výchova naopak slouží v první řadě jedinci a teprve zprostředkovaně také společnosti. Nositelem socializačního procesu je osvojení vzorů chování, nositelem výchovy je svoboda a odpovědnost. Zvíře je nositelem socializačního procesu, člověk je nositelem výchovy. Tento způsob jednání, tedy být schopen jednat svobodně a odpovědně, je specificky lidskou vlastností a je přiměřený jeho přirozenosti. To znamená, že člověk je takový, aby tak mohl jednat, a to dále znamená, že tak také jednat má. Z toho vyplývá, že člověk

je ze svého přirozeného jednání šťastný. Z toho vychází nakonec církevní sexuální morálka: člověk má jednat tak, jak to odpovídá jeho přirozenosti, jinak řečeno, člověk má jednat tak, aby byl tím šťastný.

Křesťanství pohlíží na člověka jako na Boží obraz. To je základem jeho lidské velikosti. Křesťanství chápe manželství jako svátost. To není nějaký církevní přívažek, posvěcení něčeho, co je vlastní i zvířatům. Svá-

přirozené nezbytnosti, totiž plození, pokud jde o druh, a pokud jde o jedince, výchovu, pomoc a ochranu a bezvýhradné přijímání partnerem.

Odtud vyplývá souvislost mezi plozením a láskou, mezi sexualitou a manželstvím, jak je to člověku vlastní. To je však možno chápat jedině tehdy, když člověk zná a uznává výchozí skutečnost, která překračuje nejen to, co je materiální a časné, nýbrž především spo-

ochránkyni tohoto odjinud pocházejícího zákona, pouze předává to, co v této věci přijala od Boha. Usiluje při tom, aby to vyslovila takovým způsobem, jak to odpovídá chápání příslušné doby, protože s dobou se mnoho mění. A na to je třeba brát stále ohled. Podstata člověka je však od věčnosti do věčnosti tatáž.

Štěstí není zadarmo

Že je chápána souvislost mezi plozením a láskou, mezi žitou sexualitou a manželstvím, představuje pokrok, který přineslo společenství křesťanství svým vlivem a svým křesťanským obrazem člověka. Moderní oddělení sexuality od manželství, plození od lásky je proto ústup do minulosti, do dávno překonaných dob, které si ještě neuvědomovaly nezadatelnou velikost jedince. Jestliže se dnes jednota prožívané sexuality a manželství chápe jako přehnaný požadavek na člověka vzhledem ke společenské situaci, je to důsledek chybějící ochoty, že je třeba ze své strany také něco obětovat. Správná cesta není vždy ta nejsnadnější a nejpohodlnější, někdy je to dokonce nejdříve ta nejtěžší cesta. Ale člověk nenese vpřed a nedělá vždy šťastným jen pohodlné setrvávání na svém. V úsilí a námaze spočívá zaslíbení, že dosáhne výšiny, ze které se naskytá zcela nový, mnohem slibnější pohled na věci, kterých bez úsilí není možno dosáhnout. Cesta ke štěstí není chodníkem pohodlným, nýbrž strmá hora, na kterou se však vyplatí vystoupit. Ostatně pohled na dnešní společnost, která se snaží vykročovat si po chodníku bez námahy, nám ukazuje jako výsledek spíše problémy, nouzi a zoufalství než šťastné vztahy. Už to by mělo vést k opravdovému zamyšlení.

*Z Der Fels 8-9/2003
přeložil -lš-*

Autorka článku je teoložkou a matkou šesti dětí. Žije v Königswinteru u Bonnu.

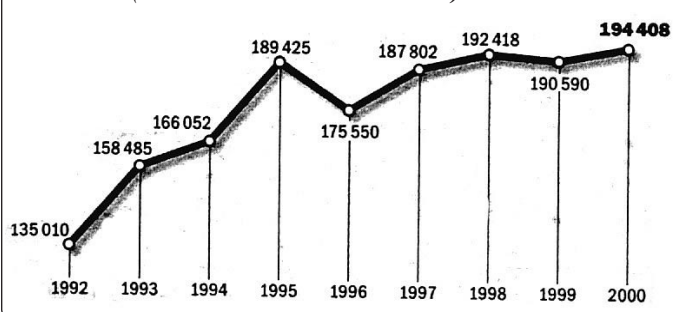
Kdyby rodina neexistovala, musela by se co nejrychleji vynalézt.

Stanley Greenspan – badatel v oblasti lidského mozku

lostnost manželství znamená, že manželství se ze své přirozenosti může zdokonalovat, protože v něm člověk může uskutečňovat zcela lidským způsobem své

lečenské: když člověk nechápe sám sebe jako autonomní veličinu, nýbrž přijímá zvenčí zákon, který odpovídá jeho přirozenosti. Církev, která se pokládá za

Počty rozvodů stoupají. V roce 2000 končilo před rozvodovým soudem daleko více manželů než dříve. Tabulka ukazuje stoupající rozvodovost v Německu. (Pramen: Statistisches Bundesamt)

Skála, o kterou se tříští vlny

V minulém čísle jsme se seznámili s řezenským biskupem J. M. Sailerem, který se zasloužil o obrodu Církve v Bavorsku v obtížném období osvícenství a sekularizace 19. století. Jemu po boku stál neméně příkladný světicí biskup Georg Michael Wittmann.

„Jestliže mezi duchovními jsou i takoví, kteří nepůsobí apoštolsky, pak to Pán vždy zařídí tak, že postaví tu a tam doprostřed světlo. Lidé se dívají na toto světlo, a tak se posiluje katolický život. Tak Pán obdivuhodně řídí svou církev.“

Touto myšlenkou povzbuzoval tápající současníky v těžké době dlouholetý rektor kněžského semináře, dómský farář a světicí biskup Georg Michael Wittmann, který zemřel v pověsti svatosti v Řezně před 170 lety 8. března 1833.

Byly to především proticírkevní a antiklerikální proudy osvícenství, které vedly k velkému znejistění a k otřesům náboženského života. Postihly stejnou měrou příslušníky řádů i světský klérus a přivodily tak „konec starých pořádků“. Jeden z nejrozšířenějších důsledků sekularizace spočíval v tom, že byly rozbity vnější rámce po staletí trvajících náboženského života. Církev ztratila svůj vliv na utváření společenského života. Mezi obyvatelstvem se šířilo náboženské blouznění, ale i rozkladný proticírkevní agnosticismus. Důsledky byly zničující. Katolická církev byla přivedena do své nejtěžší krize, ze které se jen zvolna vzpamatovávala.

Na tomto pozadí je třeba číst a hodnotit výše uvedená Wittmannova slova. Z náboženského a církevního hlediska se zdálo, že mocnosti temnot potlačí světlo. Wittmannovy myšlenky vycházely ze srdce; byly odrazem osobní zkušenosti a hlubokého náboženského přesvědčení a svědectví jeho života.

Základní dějinný proud tvořily křesťanskému duchu protikladné myšlenky osvícenství a v jejich důsledku s bezohledným násilím prováděné vyvlastňování katolických biskupství.

Michael Wittmann byl tomu vystaven po celou dobu svého života. Tento služebník Boží musel být ve svých četných rolích jako rektor, dómský farář, světicí biskup, generální vikář a předznačený biskup řezenský ustavičně „znamením, kterému bylo odpíráno“. Tím více mu slouží ke cti charakteristika, kterou o něm napsal několik let po jeho smrti historik Georg Brunner:

„Wittmann, jehož jméno lid tak rád vyslovoval, byl vedle Sailera oním mužem, který převedl bavorskou církev přes bahnitě moře iluminatismu a zachránil především mravnost řezenské diecéze, které zcela náležel a kde žil po dobu čtyřiceti let. Stál jako skála, o kterou se tříštily běsnící vlny, muž hodný apoštolské doby, muž, který rozuměl své době a kterému se dnešní doba učí teprve dokonale rozumět. Jestliže se řezenská diecéze již zvnějš-

ku liší od sousedních, pak za to musí děkovat Wittmannovi, který bez ohledu na nepřítel doby vychoval poctivý klérus, vtiskl ze svého ducha celé diecézi něco, co jiným diecézím schází. To ukazuje, jakou milost Bůh prokázal diecézi Řezno tím, že jí v té nejnebezpečnější době dal ve Wittmannovi muže, který nejen že zachránil diecézi Řezno z mravního hlediska, ale jehož působení zasáhlo celé Německo a ještě dnes působí díky chudým školským sestrám. Jelikož Wittmann patřil všem, všichni mu také rozuměli.“

1. Modlitba jako nosný základ křesťanského světového názoru

Jak však odpověděl Wittmann na výzvu své doby a na jaká těžiště vsadil, aby vystoupil proti „nepříteli své doby“ a překonal „bahnitě moře“ osvícenského myšlenkového světa? Z dnešního hlediska bychom

mohli říct, že odpovědí byl celý Wittmannův život. Duchem Božím osvícenou vnitřní jistotou a nezlomností trval na Bohem zjevených pravdách, které jsme zdědili od matky Církve. Pro něho platilo, co prohlásil za „pravidlo pro náš lidský život, totiž že to, co jsme modlitbou s rozjímáním rozhodli, na tom neoblohmě trváme v důvěře v Boha. Bez tohoto pravidla se nehodíme k ničemu, protože jsme ve všech věcech vrtkaví.“

Wittmann, tichý a pokorný prosebník a kajcník, odpověděl na výzvu své doby rozhodnou církevností a vnitřní hlubokou vírou, jejíž příklad nacházel u Krista, dobrého Pastýře. V sebezreknutí se Božího Syna a v dokonalé podřízenosti Otcově vůli viděl Wittmann vedoucí linii pro svůj vlastní život. K takovému vztahu ke Kristu vedl všechny, kteří byli svěření jeho péči. Nikoliv „ratio“ osvícenců, ale pokorná a věřící modlitba byla pro něho klíčem k pochopení světa a příběhů vlastního života i světových dějin. V neustávající modlitbě otevřel Wittmann s obdivuhodnou věrností svou osobu Bohu a prožíval tak skutečnost toho, který jeho samého učinil sloupem pravověrnosti a požehnáním pro nesčetné věřící. To jeho současníkům nezůstalo skryto. Celé jeho vystupování, jeho zjev byly jako „živá modlitba“. Není to náhodou, že jedno z jeho nejznámějších zobrazení ho představuje jako prosebníka se složenými rukama. To je jeho nejvýstižnější charakteristika: on byl velkým prosebníkem své diecéze. V době, kdy si mnozí mysleli, že rozumové proniknutí světa pomocí lidského „ratio“ je jedinou pravou cestou poznání, které osvobodilo lidstvo z hranic vytýčených církevní vírou, měl Michael Wittmann tu odvahu, vychovávat žáky svého semináře jako horlivé milovníky modlitby a přesvědčovat je o hodnotě vnitřního života, který spočívá ve víře a spojení srdce s Bohem.

Řezenský biskup J. M. Sailer se svým světicím biskupem Georgem Michaellem Wittmannem

Boží Duch a síla přicházejí jen skrze modlitbu, to bylo jeho pevné přesvědčení. Nezapomenutelná jsou jeho slova: *Čím více noční modlitby, tím více milosti.* Tato pravda mu vyplynula především z důkladné znalosti Písma svatého a žalmů.

Z jeho pera pochází vzácný spis pod titulem „*O mravním užítku modlitby breviáře*“ z roku 1801, když byl ještě vicerektorem kněžského semináře. Wittmann poznal, že podstatný omyl osvícenců je v tom, že se obrátili k čisté imanenci. I mnoho duchovenstva se nechtělo nebo nemohlo vyhnout tomuto proudu. Nápravy u diecézního kleru dosáhl Wittmann tím, že své duchovní spolubratry a především kandidáty kněžství ustavičně vedl a povzbuzoval k věrné modlitbě žalmů jakožto kanonické modlitbě hodin. Služebník Boží

to dělal s neoblomnou věrností v prostředí, které mělo pro to pramálo pochození. Nikdy nevynechal modlitbu, a to především tehdy ne, když byl zavalen pastorační prací, kdy jako rektor semináře byl současně dómským farářem ve farnosti, která čítala 8000 duší. Wittmann tak dával svým studentům ten nejlepší příklad a vzor. Ve svém výše citovaném díle uvádí služebník Boží přímo hymnus chvály na úřední povinnost modlitby Církve, když říká: „*Neznám žádnou modlitební knihu s tak bohatým rozsahem, tak mnohoznačným obsahem jako breviář; obsahuje v sobě takřka celé Písmo Starého i Nového zákona a Davidovy žalmy. Kromě toho ukazuje životy svatých, kteří v nepřerušené řadě kráčejí po obdivuhodných Božích cestách. Jsou to ty nejkrásnější rysy církevních dějin, nádherné vzory nejušlechtlejších lidí, kteří na zemi oblažovali zemský povrch od východu až do západu slunce.*“ Pro Wittmanna bylo jasné: „*Kdo se (jakožto*

kněz) nemodlí breviář, je nevěřící. Občas tato modlitba přijde jako zatěžující, když to cestou nebylo možné a musí se nadstavit noc: ale jen zachovat věrnost! Bůh odmění tuto věrnost svou duchovní radostí.“

Těmito slovy vyzýval budoucí duchovní k svědomité věrnosti k Církvi předané povinnosti dodržovat modlitbu Církve a nikdy ji nezanedbávat. Wittmann věděl o námitkách, které osvícenci vznášeli, aby zpochybnili smysl této kněžské stavovské povinnosti. Stále se vznášela námitka, že by bylo Bohu milejší, kdyby se zanechalo „ústní modlitby“ breviáře a pěstovala se jen vnitřní „svobodná“ modlitba a místo žalmů se používala jiná, „lepší“ modlitba nebo se čas, kterého se nedostává, využil raději k pastorační práci než k modlitbě za spásu duší. Kdo

Biskup Wittmann žehná věřícím

si blíže všimne těchto námitek osvícenců, toho napadne, že stejně tak až dodnes se namnoze uvádějí důvody a výmluvy, jak se osvobodit od povinnosti modlitby breviáře, převzaté svěcením a slibem. Wittmann proti tomuto neduhu osvícenství statečně zastává názor, když uzavírá svou úvahu o užítku, jaký čerpá Církev z nařízené mod-

litby breviáře, takto: „*Až přijde smrt, co si budeš přát, abys dělal? Nebude ti líto, že ses modlil; že jsi s pokorným srdcem následoval příkladu svatých a prokazoval Církvi úctu a poslušnost. Zapřisahám tě před Bohem, nedívej se na to, čemu učí filozofie ze severu, ale co tě učí kněžské svěcení: Zůstaň u toho, čemu tě učí svěcení, abys měl důvěru v době, až se zjeví Ježíš, a nemusels před ním stát zahanben.*“

2. Bojovník proti státnímu církevnictví a poručníkovi

Jako nikdo jiný vystupoval Georg Michael Wittmann statečně proti rozkladným vlivům osvícenství a jeho manipulacím při prosazování státního církevnictví, nezávislého na vlivu římského papeže. Wittmann byl známý a uznávaný, ale také pohrdaný jako vyslovený a neob-

lomný odpůrce osvíceného ducha doby, který představovalo státní církevnictví. Aniž by se nechal ovlivňovat chválou či hanou, byl „*rozhodným zastáncem přísně církevního, pozitivního směru. ... Akta nám ukazují obraz svaté, Církvi věrné osobnosti, která byla neotřesitelnou hrází proti všem necírkevním snahám, neúnavným a úspěšným apoštolem církevní obnovy.*“ Nekompromisně hájil „*principa catholica*“. Dva z jeho nejvýznamnějších spisů, totiž onen o správném zacházení s Písmem svatým a druhý o otázkách smíšených manželství mezi katolíky a protestanty, zařadil pod tento titul. Dále obsahují jeho ryze katolické postoje jeho zásadní spisy „*Úvahy o celibátu*“ (1804) a jeho „*List o duchovním oděvu*“ (1809), které napsal, aby se zcela jasně postavil proti zesvětštilému pohledu na kněžský stav.

Stejně jako se tehdy staral o duchovní prospěch kleriků a Církve proti světským vlivům, tak také netrpěl zmenšování cír-

kevního jmění státními nařízeními. Energicky, i když bez výsledku, se postavil proti profanaci farního chrámu sv. Oldřicha (v roce 1824). V jednom dobrozdání z 16. září 1822 zdůrazňuje Wittmann jako dómský farář rezolutně: „*Pokud jde o církevní jmění, je to tak posvátná věc, že sv. Petr potrestal smrtí Ananiáše a Safiru pro jejich zkracování a sv. Vavřinec se raději za živa nechal usmazit, než aby zradil církevní poklady. Věci, které byly z Božího dopuštění v proudu času pohlceny, nemusí vždy s sebou strhnout do propasti další statky, které ještě existují.*“

Stejně neohrožený před státní mocí vystupoval služebník Boží při různých příležitostech za zachování svobody církevního vyučování a za práva biskupského dozoru nad vzděláváním budoucích duchovních osob. Především viděl Wittmann porušení církevního učení a výkonu církevní správy a církevního řádu v konkurech na místa farářů, které režim uspořádal v roce 1830. Když vláda oznámila biskupskému ordinariátu dvě jména velice fundovaných kněží, kterým neuděluje právo kázat, a žádala, aby to bylo dotčným kněžím sděleno, pokládal to světicí biskup Wittmann za neoprávněné vměšování státu do církevních záležitostí. Nato napsal 15. ledna biskupu Sailerovi, že odmítá podepsat požadavek vlády, a dal mu k dispozici svůj úřad generálního vikáře: „*Pokládám to za katolické učení víry, že kazatelský úřad nemůže podléhat občanské moci, protože ho Kristus světil apoštolům a protože tento úřad musí často z Kristova pověření odporovat občanské moci.*“ Sailer pochopitelně Wittmannovu demisi nepřijal, nýbrž uznal a ocenil jasnou a jednoznačnou starost a úsilí biskupa o blaho Církve, ujistil ho svou plnou důvěrou a požádal ho, aby svůj úřad nadále vykonával podle nejlepšího vědomí a svědomí jako dosud: „*Vložil jsem jako biskup tento úřad*

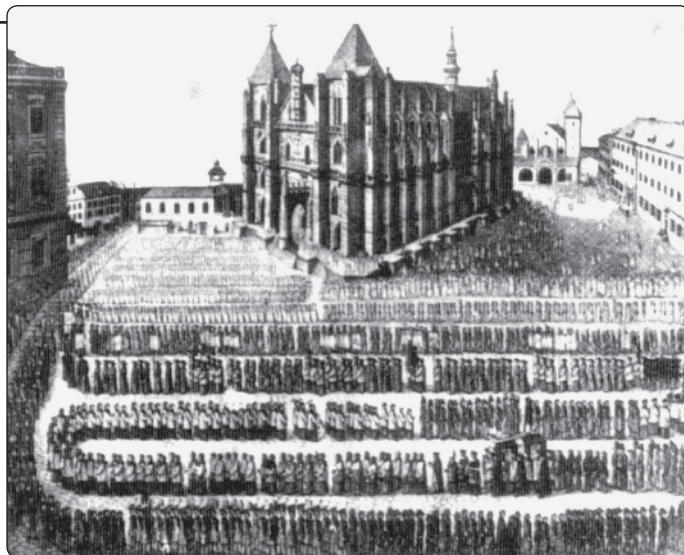
na Vaše bedra v plné důvěře a nyní tak znovu v plné důvěře činím, nebo lépe řečeno, nechte ho ležet tam, kde leží, a neste ho dále s důstojností a radostí, jak jste ho nesl dosud.“

Wittmannovo hodnocení neoprávněného vměšování schválil nato i papežský nuncius a potvrdil, že „Wittmannův náhled se jeví jako jediný možný katolický náhled; neboť z Božího nařízení má jedině biskup právo zkoumat a posuzovat, kdo se může ujmout pastýřského úřadu.“

V neposlední řadě obrátil se Wittmann rozhodně proti vlivu určitých vládních kruhů na tzv. smíšená manželství. I když musel řezenský generální vikář snést v tomto bodě 1831 těžká pokoření ze strany bavorského zemského sněmu, trval na svém přísně církevním postoji. Když byla jeho čest napadena v některých protestantských spisech, bránil právo katolické církve a sjednotil v této obtížné věci celý bavorský episkopát.

3. Propagátor klášterního a řeholního života

Poslední a nikoliv nepodstatný aspekt Wittmannovy obrany katolické víry proti rozkladnému vlivu osvícenství a sekularizace spočívá v jeho úsilí ze všech sil podporovat nové zakládání řádů. To, co se služebník Boží naučil a co prožil jako mladistvý chovaneček u jezuitů v Ambergu, provázelo ho po celý život. Proto nijak neudivuje, že po celý život usiloval udržovat bdělý duch správného řádového života a plně se zasazoval o znovuoživení klášterní tradice. Protože, jak známo, mnoho klášterů padlo za obětí sekularizaci, pokoušel se Wittmann těm osobám, které se cítily povolány k řeholnímu životu, ale okolnosti doby jim v tom zabránily, poukázat na taková pravidla klášterního ducha, která je možno uplatnit i ve světě v každodenním životě. Vypracoval pro ně odpovídající „životní řeholi“, aby mohly žít životem co nejbližším životu klášternímu. Posluš-

Smuteční pochod ulicemi Řezna s tělem zemřelého biskupa Wittmanna (dobová rytina)

nost měly uskutečňovat tak, že budou podřízeny svému duchovnímu vůdci a budou co nejsvědomitěji vykonávat povinnosti svého povolání a stavu. Chudobu měly uskutečňovat v trvalém vědomí, že žádnou sílu svého těla a své duše nepokládaly za své vlastnictví. O dokonalou čistotu měly usilovat v jasném rozpoznávání každého nečistého hnutí a osvobození se od každé závislosti na stvořených věcech. Klausuru mohou dodržovat tak, že se vystríhají zbytečných návštěv. Podle jeho názoru mohly snadno dodržovat lásku klášterního společenství tím, že nebudou kritizovat cizí chyby, když se budou denně modlit za ty, skrze které jim Pán posílá nějaké utrpení. Mlčenlivost mohly zachovávat tak, že se vyvarují zbytečných řečí a budou mluvit co nejušporněji, zvláště v postní dny a v předvečer velkých svátků. V odívání se mohly spokojit s prostým šatem, v jídle a pití se mohou řídit klášterními obyče-

ji a požívat co nejprostší pokrmy a nápoje.

Tímto způsobem se snažil biskup Wittmann reagovat na protivenství doby, která odsoudila kláštery k vymření. Plody této činnosti se objevily v plnosti až po jeho smrti vznikem řádu chudých školských sester naší Paní. Jeho žačce bl. M. Terezii Gerhardingerové (1797–1879) bylo později dopřáno, aby tento řád založila. Přípravy k tomuto založení se však uskutečnily již za Wittmannova života. Několik málo let po smrti svého duchovního vůdce založila Terezie Gerhardingerová první domy řeholního společenství, které velice rozkvetlo a vykonalo mnoho práce pro výchovu dospívající mládeže. Již v roce 1847 pronikly tyto sestry do severní Ameriky. Založení řádu chudých školských sester se záměrem vytvořit tak protiváhu sekularizaci a osvícenství leželo Wittmannovi dlouho na srdci. Když cítil, že se blíží jeho smrt, požádal svého přítele Se-

bastiana Joba, aby byl M. Terezii nápomocen při založení kongregace a při zpracování řeholních pravidel. Požehnání, které založení kongregace přineslo, je cítit dodnes. Život biskupa Wittmanna určovala hluboká láska k Bohu a k lidem a bezmezná ochota ujmout se lidí v jakékoliv nouzi. Tento ideál nyní žije v řádu chudých školských sester a uskutečňuje se při výchově mladých lidí. Wittmannovi bylo cizí a nedostačující pouhé předávání vědomostí. Za rozhodující pokládal vnitřní formaci dětí v duchu Krista a jeho Církve. Nejlépe viděl uskutečnění tohoto ideálu v založení nového řádu⁽¹⁾.

V době, kdy kvetla filozofie a světový názor, který neměl pochopení pro nic nadsmyslového a nadpřirozeného, byl Georg Michael Wittmann věrným a pokorným služebníkem Církve a bojovníkem za pravdu. Byl to, jak řekl M. Diepenbrock, *živý pramen požehnaní a nosný sloup pro všechno dobré a svaté*. I přes velká osočování ze strany osvícenců zůstal neochvějně věrný Církvi. Papežský nuncius ve zprávě o jeho smrti, adresované papeži, o něm napsal, že pro jeho velké ctnosti a jeho vědění je možno ho označit za jedno z prvních světel Německa. Jeho poselství zní: V pokorě a neochvějně věrnosti milovat Církev v době, kdy jí otřásají vnitřní i vnější krize. Kéž je tento služebník Boží i nadále vzorem a vůdcem k hluboké víře, naději a lásce.

*Z Der Fels 8 - 9/2003
přeložil IŠ-
Kráčeno*

KŘÍŽ ZACHRÁNIL ŽIVOT

Křestní kříž zachránil život 30letému ruskému vojáku z povolání, který byl během rybolovu v chráněné oblasti Slavsk ve východním Rusku zasažen bleskem. Valerij Čemušnikov byl přivezen do nemocnice v kritickém stavu. Lékaři vojenské nemocnice pokládají jeho přežití za zázrak. Kříž stáhl část elektrické energie. Druhý rybář, který stál v blízkosti, byl usmrčen. Noviny přinesly obrázek kříže, který vykazuje stopy roztavení.

Kath-net, LifeNews.com

⁽¹⁾ Chudé školské sestry naší Paní působily mezi dvěma válkami i v naší zemi. Patřila k nim rodáčka z Ostravy-Vitkovic Marie Antonína Kratochvílová, která zahynula jako oběť nacismu v roce 1942 a byla v roce 1999 prohlášena spolu se 107 mučedníky za blahoslavenou. Dnes mají u nás chudé školské sestry své sídlo ve Slavkově u Brna.

Bašta Pána Boha (34)

„Ano, zahřmělo,“ potvrdil Robert. Potom také on mlčky naslouchal do temné noci. Venku bubnoval déšť na okenní tabule a bouře se ozývala stále blíž. Už byly vidět i blesky, které v krátkých intervalech zářivě probleskovaly nocí.

„Jen ať teď nepřijde domovní prohlídka,“ řekl ustaraně Robert.

„V tomhle počasí utíkat...“

„No, to by nebyla žádná radost,“ připustil Filip s povzdechem. Pak ale ještě jednou nahlas zívá a upadl do hlubokého spánku, z něhož ho nemohla probudit ani nepohoda, ani legendy o mučednících.

„Starý ospalec,“ zabručel Robert s opovrhlivým pohledem na chrápajícího bratra. Potom zavřel knihu legend, zíral chvíli zamyšleně do plápolajícího světla a znepokojeně zamumlal: „Jen ať jsou kluci na hlídce!“ Nakonec se zvedl a nalil olej do lampy.

Robertova starost byla celkem bezdůvodná. Silný Martin sice také nadával na „svinské počasí“, ale vyhrnul si okraj límce až k uším a zůstal na své hlídce. O půlnoci probudil Jirku Vinaie, který stejně tak bručel, když vyšel do mokré hřmící noci. Byli však ještě další, kteří si této noci nedopřáli spánku. Mohlo být kolem půlnoci, když před branou kláštera Nejsvětější Trojice, který byl v těchto zlých časech přeměněn v žalář pro politické vězně, přijel vůz. Policista, který seděl na kozlíku, rychle seskočil, když se ozval úder blesku. V okamžiku, když sjel blesk s rachotem k zemi, bylo možné rozpoznat obličej vystupujícího. Byl to prezident trestního soudu, který chtěl i přes bouřlivou, větrnou noc osobně vykonat návštěvu ve vězení.

„Zaveďte mě k těm bezpřísežným, kteří sem byli včera dopraveni!“ zavrčel na strážného, který se co nejrychle-

ji přibelhal, když poznal návštěvu.

Několik minut poté stál Jan Planier proti oběma bratrům Chartresovým.

„Doufám, že se vám nedaří moc špatně!“ začal prezident, zatím co si s úšklebkem prohlížel vlhké stěny sklepa a ztrouchnivělou otep slámy, ze které se právě oba kněží zvedli. Ti však návštěvníkovi neodpověděli.

„No, pro dnešní noc to tak musí být,“ pokračoval Planier a posadil se na rozviklanou stoličku. „Zítřka se postarám, abyste byli ubytováni důstojněji. Můžete ostatně věřit tomu, že jen lidské pochopení, chci říct přátelské pochopení, mě k vám přivedlo v tak hrozné noci.“ Oba kněží však stále mlčeli a hleděli udiveně na prezidenta.

„Chápu, že je pro vás těžké uvěřit mému dobrému úmyslu,“ začal Jan Planier opět. „Ale co chcete? Revoluce nežertuje a vy jste bohužel měli neštěstí, že jste se s ní dostali do křížku. Třeba vím, že patříte jen k těm svedeným. Ne, ne, neříkejte nic!“ odmítal prudce, když se jeden z těch dvou chystal k náhlé odpovědi. „Vím, co chcete říct: kněžská čest, čest, věrnost sobě a církvi, které jste se zavázali přísahou. Cením si toho všeho, i když se takové pojmy staly postupně velmi nemoderními. Ale ať, vážím si toho a chtěl bych vašemu postavení pokud možu ulehčit.“

„Tak nám řekněte, co s námi máte v plánu!“ rozcítil se Jan Chartres, mladší z obou bratrů. „Je to vězení, vyhnanství? Je to gilotina? Chceme všechno snést, ale řekněte nám, co nás čeká!“

„Ale, ale, milý příteli,“ smál se prezident. „Kdopak by myslel na tak hrozné věci. Tak zlí my skutečně nejsme. Ovšem, museli jste být zatčeni, protože snahy bezpřísežných už by-

ly skutečně příliš zřejmé, takže se nad nimi nedalo dále přivírat oči. Ale dám vám své slovo, že budete zase za krátkou dobu propuštěni, ovšem pod jednou podmínkou.“

„Pod jakou podmínkou?“ zeptal se Ambrož stisněně.

„Řekněte nám jména a bydliště svých spolubratrů!“

„To chceme raději zemřít!“ odpověděl mladší odhodlaně.

„Nejsme žádní zrádci!“

„Pročpak zase takové ošklivé výrazy!“ smál se Planier shovívavě. „A mimo to – umřít není tak lehké! Jste ještě mladí, velmi mladí. Věřte mi, já jsem se skutečně rozhodl k dalekosáhlému odpuštění vůči vám. Neměli byste se ale vzpírat, neměli byste ruku, která se k vám smířlivě natahuje, od sebe odstrkovat. No, nechci říct, že by vás to přivedlo pod gilotinu, ale vidíte, že by se na vás tady mohlo lehce zapomenout. Ano, hlídač by vám mohl zapomenout přinést vodu a chléb. Vidím, jak je to zde opravdu vlhké a zatuchlé. Nebyla by to lehká smrt, kdybyste zaživa shnili a ztrouchnivěli.“

Prezident viděl, jak obličej obou zbledly náhlým děsem.

„Tak vezměte přece rozum do hrsti!“ začal znovu. „Řekněte nám jména a budete volni! Nebudte přece tak pošetilí, jako starý generální vikář Bruneval, kterého jsme bohužel museli dát kvůli jeho zpěčování do želez.“

Nastala pauza temného mlčení. Venku vyla bouře, burácely blesky a v jejich záři prezident pozoroval smrtelně bledé tváře vězňů.

„Co se stane s kněžími, když řekneme jejich jména?“ ptal se konečně Ambrož přerývaným hlasem.

„Můj Bože, co se s nimi stane?“ odpověděl Planier se smíchem.

„Budou z Poitiers vykázáni. Mohou si jinde dělat, co chtějí. Jen v našem městě – to musím říci – nemohu trpět pobuřující

chování bezpřísežných. Co se děje jinde, o to se nestarám.“

„Propustíte potom také generálního vikáře?“ ptal se dále Ambrož.

„Jistě! Potom nemám žádný důvod ho zadržovat.“

„A slíbíte nám, že si za tím slovem budete opravdu stát?“

„Dám vám ten nejslavnostnější příslib!“

„Občane prezidente, byl byste ten nejpodlejší lotr na Boží zemi, kdybyste nás oklamal,“ řekl Jan Chartres se zaťatými pěstmi.

Kdyby lucerna, kterou hlídač postavil do cely, nesvítala tak bídne, nezůstaly by oběma bratrům utajeny hněvivé záblesky v očích jejich návštěvníka. Tak ale slyšeli jen smích, ke kterému se Planier přinutil, když řekl: „Konečně, nemusíte mi věřit. Nemohu vás k tomu nutit. Ale to mi věřte, že i bez vaší pomoci vyslídím vaše spolubratry, tak jako jsem vypátral vás. Pak však už nebudu moci projevovat žádnou shovívavost.“

Zase se v cele rozhostilo hrozné ticho. Potom však mladší bratr, který se znovu posadil na vlhký slamník, vyskočil a vykřikl: „Ne, ne, ne! Já nemohu! Neřeknu nic! Nechci se stát zrádcem!“

„Dobře, zcela jak si přejete,“ odpověděl Planier klidně.

„Chtěl jsem pro vás opravdu jen dobro. Ale když se zpěčujete...“

Sáhl po klobouku a zamířil ke dveřím. „Ostatně, asi víte, že i hodná slečna Babinová, která vám umožnila útěk, musela být rovněž ubytována ve vězení. Stejně tak prادلena Favreová, u níž bydlel generální vikář. Mohli byste postavení obou žen podstatně ulehčit, kdybyste mi poskytli požadované sdělení. Jinak, jak už jsem řekl, mohlo by se i na tyto ženy lehce zapomenout, a není právě příjemné zemřít hladem v tak ošklivém vězení.“

(Pokračování)

**Farnost Suchdol-Jednov Vás zve na POUŤ
K PANNĚ MARIÍ BOLESTNÉ V SUCHDOLE – JED-
NOVĚ, která se bude konat v NEDĚLI 7. 9. 2003**

Program – sobota 6. 9. 2003: „mariánské bdění“ –17.30 hod. modlitba růžence ● 18.00 hod. adorace ● 18.30 hod. mše svatá. **Neděle 7. září:** 7.00 hod. mše sv. ● 8.30 hod. mše sv. ● 9.45 hod. mše sv. ● 11.00 hod. mše sv. ● 14.00 hod. svátostné požehnání.

Na pouť jménem farního společenství zve
P. Jan Lisowski, duchovní správce farnosti

Duchovní správa poutního kostela **sv. Jakuba Většího a sv. Anny ve Staré Vodě** oznamuje, že poutní mše svatá ze svátku Narození Panny Marie se bude konat v neděli 7. 9. 2003 v 15 hodin.

V neděli 7. září 2003 se uskuteční **POUŤ CÍRKEVNÍCH ŠKOL** a začne mší sv. v 16.00 hod. v bazilice Navštívení Panny Marie na Sv. Kopečku u Olomouce. Hlavní celebrant arcibiskup olomoucký Jan Graubner.

Srdečně zve Základní církevní škola sester voršílek v Olomouci, Aksamitova 6, 772 00, tel./fax 585 232 689, slavící desáté výročí založení.

Římskokatolická duchovní správa v Římově Vás srdečně zve na **PODZIMNÍ POUŤ V ŘÍMOVĚ**, která se koná v **neděli dne 14. září 2003** ke svátku **Povýšení svatého Kříže**.

PROGRAM POUTI: Mše svatá v předvečer pouti v sobotu 13. září v 18.00 hodin. ● Mše svatá v neděli 14. září: 7.15 hodin. 9.00 hodin, slavná mše svatá 11.00 hodin. Celebruje P. František Sobišek, kanovník od katedrály sv. Mikuláše. **Během dopoledne příležitost ke sváté zpovědi (svátosti smíření).** ● Svátostné požehnání a zakončení pouti ve 14.30 hodin.

OBĚTI ÚSPORNÉHO KURZU V BERLÍNĚ

Úsporný kurz v diecézi Berlín dostává tvrdé obrysy. Pravděpodobně dojde k prodeji kostela „Královna světa“, sousedícího s prodejnou automobilů. Dalšímu kostelu hrozí zbourání. Jde o kostel sv. Anežky, zbudovaný na Alexandrinenstrasse v roce 1966. Oprava kostela by stála miliony eur. Není k dispozici ani žádný zájemce, který by stavbu chtěl koupit.

DÍVKO ODSOUZENA K BIČOVÁNÍ

Ve Spojených arabských emirátech byla 15letá cizinka odsouzena k 90 ranám. Je obviněna z nelegálního vztahu k muži, což islámský zákon pokládá za cizoložství. Oznámila to misijní agentura Misna.

SENZACE SE NEKONÁ

Americká obhájkyňe Carmen L. Dursová předala soudu vatikánský dokument „Crimen sollicitationis“ z roku 1962, který pokládala za důkaz, že církev nařídila, aby případy sexuálního zneužití byly zатуšovány. Jak uvedl 18. srpna Erich Leitenberger, dokument se týká výlučně postihu těch kněží, kteří v rámci zpovědi navádějí k sexuálně motivovanému jednání. S ohledem na zpovědní tajemství mají být tyto případy projednávány důvěrně a zůstat nezveřejněny. Dokument tedy nejedná o žádném „zатуšování“. Tento dokument se týká výlučně kanonického práva a nemá chránit pachatele zlého činu, nýbrž jen zpovědní tajemství. Pachatel je naopak postižen velmi přísným trestem a suspensí.

Dokument sám byl překonán novým kodexem církevního práva roku 1983. Příslušné směrnice vydal Jan Pavel II. v Motu proprio „Ochrana svatých svátostí“ z roku 2001.

Podle Kath-net

Liturgická čtení

Neděle 7. 9. – 23. neděle v mezidobí

1. čt.: Iz 35,4-7a
Ž 146(145),6c-7.8-9a.9bc-10
Odp.: 2a (*Duše má, chval Hospodina! Nebo: Aleluja.*)
2. čt.: Jak 2,1-5
Ev.: Mk 7,31-37

Čtvrtek 11. 9. – ferie

1. čt.: Kol 3,12-17
Ž 150,1-2.3-4.5-6
Odp.: 6 (*Všechno, co dýchá, ať chválí Hospodina! Nebo: Aleluja.*)
Ev.: Lk 6,27-38

Pondělí 8. 9. – svátek Narození Panny Marie

1. čt.: Mich 5,1-4a nebo Řím 8,28-30
Ž 13(12),6ab.6cd
Odp.: Iz 61,10 (*Radostí jásam v Pánu.*)
Ev.: Mt 1,1-16.18-23

Pátek 12. 9. – nez. pam. Jména Panny Marie

1. čt.: 1 Tim 1,1-2.12-14
Ž 16(15),1-2a+5.7-8.11
Odp.: 5a (*Ty jsi, Hospodine, mým dědičným podílem.*)
Ev.: Lk 6,39-42

Úterý 9. 9. – nez. pam. sv. Petra Klavera

1. čt.: Kol 2,6-15
Ž 145(144),1-2.8-9.10-11
Odp.: 9a (*Hospodin je dobrotivý ke všem.*)
Ev.: Lk 6,12-19

Sobota 13. 9. – památka sv. Jana Zlatoústého

1. čt.: 1 Tim 1,15-17
Ž 113(112),1-2.3-4.5a+6-7
Odp.: 2 (*Buď velebeno Hospodinovo jméno nyní i navěky! Nebo: Aleluja.*)
Ev.: Lk 6,43-49

Středa 10. 9. – nez. pam. bl. Karla Spinoly

1. čt.: Kol 3,1-11
Ž 145(144),2-3.10-11.12-13ab
Odp.: 9a (*Hospodin je dobrotivý ke všem.*)
Ev.: Lk 6,20-26

Breviář pro laiky

Uvedení do první modlitby dne:	NE 7. 9.	PO 8. 9.	ÚT 9. 9.	ST 10. 9.	ČT 11. 9.	PÁ 12. 9.	SO 13. 9.
Antifona	1028	1493	1060	1075	1091	1106	1734
Žalm	783	783	786	783	783	785	783
Ranní chvály:							
Hymnus	1029	1494	1061	1076	1091	1107	1734
Antifony	1030	1494	1062	1076	1092	1107	1123
Žalmy	1030	813	1062	1076	1093	1108	1124
Kr. čtení a zpěv	1033	1495	1065	1079	1095	1111	1735
Antifona k Zach. kantiku	714	1495	1065	1499	1095	1111	1735
Prosby	1033	1655	1065	1080	1095	1111	1724
Záv. modlitba	714	1495	1065	1499	1096	1112	1500
Modlitba během dne:							
Hymnus	1034	792	1066	1081	1096	1112	1127
Antifony	1035	1495	1066	1081	1097	1113	1128
Žalmy	1035	1051	1067	1081	1097	1113	1128
Krátké čtení	1037	1496	1069	1084	1100	1115	1130
Záv. modlitba	714	1495	1069	1084	1100	1116	1131
Nešpory:							
Hymnus	1024	1039	1497	1071	1085	1101	1507
Antifony	1025	1040	1498	1071	1086	1102	1500
Žalmy	1025	1040	1661	1072	1087	1102	1500
Kr. čtení a zpěv	1027	1043	1498	1074	1089	1105	1502
Ant. ke kant. P. M.	714	715	1498	1074	1499	1105	1503
Prosby	1028	1043	1664	1074	1090	1105	1503
Záv. modlitba	714	714	1495	1075	1499	1106	1506
Kompletář	1238	1242	1247	1250	1254	1257	1238

NOVINKY

P. Jan Daněk: SVĚTLO NA CESTU - CYKLUS C

Promluvy na neděle a svátky.

Brož., A5, 176 stran, 152 Kč

soubory jsou ve formátu PDF, lze je číst v prohlížeči Acrobat Reader, jehož verzi 5.0 CE si budete moci nainstalovat také z našeho CD-ROM. Tento prohlížeč umožňuje základní práci s textem, jako je tisk, vyhledávání textu apod. Zasiláme s fakturou.

Celková cena 300 Kč + poštovné

OBRÁZKY

POSELSTVÍ NEJSVĚTĚJŠÍHO SRDCE JEŽÍŠOVA SVĚTU

Služebnice Boží sestra Josefa Menéndez měla v minulém století podobná zjevení jako v 17. století sv. Markéta Marie Alacoque. V poselství, které Spasitel sdělil sestře Josefě, je osvětlena hodnota životodárného spojení s Kristem. Kristus ukázal Josefě, co může učinit láska z nejnepatrnějších skutků, když se spojí s ním a jeho zásluhami. Kniha obsahuje nejen poselství, ale také životopis Josefy Menéndez. Vychází s církevním schválením.

Třetí vydání, brož., A5, 104 stran, 82 Kč

OBRÁZEK P. MARIE GUADALUPSKÉ

Na zadní straně obrázku je modlitba k Panně Marii od sv. Bernarda.

114x70 mm, jeden kus - 2,50 Kč

MODLITBA RŮŽENCE

Uspořádání modlitby růžence s texty všech růžencových tajemství (včetně růžence světla) a s upozorněním na odpustkovou praxi této modlitby. Dva druhy - s obrázkem Svatého otce Jana Pavla II. nebo s obrázkem Panny Marie Karmelské.

Skládačka, A6, 4 strany, 5 Kč

ARCHIV SVĚTLA NA CD-ROM

Pro uživatele výpočetní techniky nabízíme archiv Světla (od roku 1994 až po poslední vyšlé číslo) na dvou CD-ROM. Jednotlivé

Uvedené knihy si můžete objednat na adrese:

**Matice cyrilometodějská s. r. o., Dolní nám. 24, 771 11 Olomouc 1;
tel.: 587 405 431, fax: 585 222 803, e-mail: knihy@maticecm.cz**

Kompletní nabídku knižní produkce MCM naleznete na internetové adrese

www.maticecm.cz

772 00 Olomouc 2
147/2002
P.P.

TZ

**Matice cyrilometodějská s. r. o.
Dolní nám. 24
771 11 Olomouc 1**